

Vztah mladých dospělých k Romům a imigrantům z Blízkého východu

Karolína Pišlová

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Karolína Pišlová**
Osobní číslo: **H140517**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Vztah mladých dospělých k Romům a imigrantům z Blízkého východu**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury a zpracování rešerše na dané téma.

Vymezení teoretických východisek a terminologie z oblasti multikulturalismu, multikulturní výchovy, imigrace a mladé dospělosti.

Příprava metodiky, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování, analýza a vyhodnocení získaných dat, jejich interpretace.

Prezentace a shrnutí výsledků výzkumu, návrh doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BALVÍN, Jaroslav. *Pedagogika, andragogika a multikulturalita*. Praha: Radix, 2012. ISBN 978-80-86798-07-3.

HAYES, Nicky. *Principles of social psychology*. Repr. in pbk. Hove: LEA, 1993. ISBN 978-086-3772-597.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

MOREE, Dana. *Základy interkulturního soužití*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0915-7.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu: (multikulturní výchova v praxi)*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-182-2.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Včelařová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **22. listopadu 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2018**

Ve Zlíně dne 22. listopadu 2017

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 23. 4. 2018

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) D disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, uděje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlivání potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělení svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá vztahem osob v období mladé dospělosti k Romům a imigrantům z Blízkého východu. Teoretická část je věnována teoretickým východiskům z oblasti imigrace, specifikům soužití v multikulturním prostředí, Romům a imigrantům z Blízkého východu. Na teoretickou část práce navazuje praktická část, která je zaměřena na kvantitativní výzkum – vztah mladých dospělých k Romům a imigrantům z Blízkého východu. Tento výzkum je následně analyzován a vyhodnocen. Vyhodnocený výzkum je shrnut do obecných závěrů.

Klíčová slova: imigrace, Romové, Blízký východ, multikulturalismus, mladá dospělost, kvantitativní výzkum

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with young adult's relationship to Gypsies and middle Eastern Immigrants. The theoretical part is devoted to the theoretical background of immigration, the specifics of coexistence in a multicultural environment, Gypsies and middle Eastern Immigrants. The theoretical part of the thesis follows the practical part, which focuses on quantitative research - young adult's relationship to Gypsies and middle Eastern Immigrants. In this part is the research analysed and evaluated. The evaluated research is summarized to the general conclusions.

Keywords: Immigration, Gypsies, Middle East, Multiculturalism, Young adulthood, Quantitative research

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Je to ale smutná epocha, když je snadnější rozbít atom než zničit předsudky.“

Albert Einstein

„Celá řada lidí je lepší než jejich pověst.“

Marie von Ebner-Eschenbachová

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Haně Včelařové za metodické vedení mé bakalářské práce a věcné připomínkování. Dále bych ráda poděkovala Ing. et Ing. Josefu Ulrichovi za mentální podporu a odbornou pomoc při práci s programem MS Excel. V neposlední řadě patří můj dík všem těm, kteří mi věřili a drželi mi palce.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 MULTIKULTURALISMUS	12
1.1 VZNIK, VÝVOJ A SMĚRY MULTIKULTURALISMU.....	12
1.1.1 Pluralistický multikulturalismus	13
1.1.2 Liberální multikulturalismus	14
1.1.3 Kritický multikulturalismus	15
1.2 MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA	15
1.2.1 Základní pojmy multikulturní výchovy	16
1.2.2 Multikulturní výchova v ČR	20
2 IMIGRACE	22
2.1 OBECNÉ DŮVODY MIGRACE.....	23
2.2 IMIGRANTI Z BLÍZKÉHO VÝCHODU.....	23
2.2.1 Blízký východ	23
2.2.2 Vliv Islámu	24
2.2.3 Příčiny imigrace z Blízkého východu	25
2.2.4 Problémy a důsledky související s imigrací	26
3 ROMOVÉ	28
3.1 DĚJINY	28
3.2 MENTALITA ROMŮ	29
3.3 ROMOVÉ V ČESKÉ REPUBLICE	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 VÝZKUM	36
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÉ CÍLE	37
4.2 METODIKA VYHODNOCENÍ VÝZKUMU	37
4.3 DOTAZNÍK A SBĚR DAT	37
5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU	39
5.1 IDENTIFIKACE RESPONDENTŮ	39
5.2 INFORMOVANOST MLADÝCH DOSPĚLÝCH O ROMECH A IMIGRANTECH Z BLÍZKÉHO VÝCHODU	41
5.3 POCITY LIDÍ V MLADÉ DOSPĚLOSTI, KDYŽ SE MLUVÍ O ROMECH A IMIGRANTECH Z BLÍZKÉHO VÝCHODU NEBO KDYŽ JSOU V JEJICH SPOLEČNOSTI.....	45
5.4 OSOBNÍ ZKUŠENOSTI LIDÍ V MLADÉ DOSPĚLOSTI S ROMY A IMIGRANTY Z BLÍZKÉHO VÝCHODU	51
5.5 TENDENCE JEDNÁNÍ S ROMY A IMIGRANTY Z BLÍZKÉHO VÝCHODU	64
6 SHRNUÍ VÝZKUMU	66

6.1	INFORMOVANOST	66
6.2	POCITY	66
6.3	OSOBNÍ ZKUŠENOSTI	67
6.4	TENDENCE JEDNÁNÍ	67
6.5	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	68
ZÁVĚR		70
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		71
SEZNAM POUŽITÝCH ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ.....		73
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....		75
SEZNAM GRAFŮ A OBRÁZKŮ		76
SEZNAM TABULEK.....		78
SEZNAM PŘÍLOH.....		79

ÚVOD

Žijeme ve společnosti, která není jednotná. Skládá se z různých ras, národností a mentalit, které jsou v mnoha ohledech odlišné. Předmětem této bakalářské práce je zkoumání postoje a vztahu dnešní mladé generace k lidem, kteří patří k minoritě, konkrétně k Romům a imigrantům z Blízkého východu.

Cílem teoretické části bakalářské práce je zpracovat poznatky z oblasti multikulturalismu, imigrace a Romské mentality. Na základě těchto poznatků budou stanovena teoretická východiska pro praktickou část bakalářské práce. Po stanovení teoretických východisek budu schopna směřovat k hlavnímu cíli a dílčím cílům mé praktické části bakalářské práce. Hlavním cílem je zjistit, jaký je pohled mladých dospělých na Romy a imigranty z Blízkého východu. Dílčí cíle si kladou za cíl zjistit, která z těchto skupin osob je dnešní mladou generací vnímána negativněji, a zda existují rozdíly ve vnímání těchto dvou skupin osob v závislosti na pohlaví či vzdělání mladých dospělých.

Ke zjištění vztahu mladých dospělých k Romům a imigrantům z Blízkého východu bude použit kvantitativní výzkum, který bude realizován formou elektronického dotazování. Cílem tohoto výzkumu bude zjistit, jaký vztah mají mladí dospělý k uvedeným skupinám osob, ale také rozdíly ve vnímání těchto dvou skupin osob. Výsledky tohoto šetření se stanou podkladem pro analytickou část této práce.

Analytická část práce, tedy vyhodnocení výsledků výzkumu, bude provedeno zejména v prostředí programu MS Excel. Jednotlivé odpovědi respondentů budou vyhodnocovány za pomoci popisné statistiky a pro lepší přehlednost budou zpracovány graficky.

V závěrečné části práce budou shrnuty závěry jednotlivých částí výzkumu a rozebrány možné příčiny zjištěného vnímání. Na základě výsledků výzkumu budou navržena možná doporučení pro praxi, která by mohla dopomoci k lepšímu vztahu mladých dospělých k Romům a imigrantům z Blízkého východu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MULTIKULTURALISMUS

První kapitola teoretické části bakalářské práce je věnována multikulturalismu a s ním spojené problematice a terminologii. Pro multikulturalismus neexistuje jasná definice, a proto se v literatuře nachází definic mnoho. Například Preissová Krejčí (2000, str.10) uvádí, že multikulturalismus je pouze politickým vyústěním aktivity v oblasti humanitních věd v po holokaustovém období. Z definice Preissově Krejčí ale není úplně zřejmé, co si pod tímto pojmem představit. Pohled Hladíkové (2004) na multikulturalismus je poněkud komplexnější, když uvádí, že je to systém přesvědčení a chování, které uznává a respektuje existenci, či přítomnost různých skupin ve společnosti, oceňuje je a váží si jejich odlišností. Nedílnou součástí multikulturalismu je i podpora těchto skupin a umožnění jim trvale se podílet na životě dané společnosti. Nedílnou součástí multikulturalismu jsou ideály snášenlivosti, uznání práv, rozmanitosti a přizpůsobení se.

Zajímavé shrnutí nabízí definice Kutnohorské (2013, str. 14), která parafrázuje Eriksena následovně: „*Multikulturalismus je ideál harmonické koexistence odlišných kulturních a etnických skupin v pluralitní společnosti. Multikulturalismus lze definovat jako doktrínu, která tvrdí, že samostatné etnické skupiny mají právo se kulturně lišit od většinové společnosti, stejně jako má většina právo na svou kulturu.*“

Výstižnou, přesto snadno zapamatovatelnou definici nabízí i Hladík (2006, str. 8): „*Multikulturalismus je proces výměny různých kulturních hodnot mezi různými sociokulturními skupinami a zároveň je to stav plurality kultur ve vyspělých zemích.*“

Jiří Kocourek (in Šišková, 2008, str. 37) vysvětluje tento pojem v širším a užším slova smyslu. V širším pojetí se jedná o teorie a ideologie multikulturního prostředí. V užším slova smyslu pak o teorie a ideologie, které prohlašují, že soužití v multikulturním prostředí je třeba zachovávat, protože má pozitivní vliv na společnost.

1.1 Vznik, vývoj a směry multikulturalismu

Historie multikulturní společnosti sahá do dob pozdní Antiky, kde docházelo díky soustředění obchodních cest k soužití různých kultur, respektive lidí z nich. Tito lidé se spolu potřebovali dorozumět a nějakým způsobem spolu vyžít. Žili tedy v multikulturní společnosti, kterou lze chápat jako reálný prostor, kde se setkávají různé kultury, rasové, etnické a náboženské skupiny. Je to reálné konstatování stavu existence těchto skupin (Šišková, 2008, str.

65). S příchodem novověku začaly přibývat problémy v oblasti jazykové a kulturní plurality, a to zejména z důvodů:

- centralizace státní moci
- byrokratizace a nutnosti jednat přímo s občany;
- rozmachu průmyslu a obchodu;
- masové migraci vesnických obyvatel do měst, či pohyb obyvatel z chudších do bohatších zemí;
- vzniku masových médií, která formují veřejné mínění.

Z výše uvedeného vyplývá, že nutnost začít řešit jednotlivé odlišnosti kultur, které spolu žijí na společném území (multikulturalitě) byla dána zejména migrací různých skupin. Termín multikulturalismus, jak ho známe dnes, se objevil poprvé v roce 1957, přičemž charakterizoval národ politicky jednotný, ale kulturně velmi odlišný. Multikulturalismus, jako ideologie vznikla počátkem 60. let dvacátého století v Kanadě. Po deseti letech přijala Kanada, jako první země světa, multikulturalismus za oficiální ideologii státu. (Hassan, 2012)

Krátce po vzniku se multikulturalismus začal postupně dělit do několika myšlenkových proudů. Tyto směry se v mnoha ohledech liší, přičemž některé ze směrů vznikly jako kritika směru předchozího. V literatuře lze nalézt různá dělení směru, přičemž za nejvýznamnější lze považovat směr pluralistický, liberální a kritický. (Moree, 2008, str. 18)

1.1.1 Pluralistický multikulturalismus

Pro komplexní pochopení pluralistického multikulturalismu je třeba nejprve definovat pojem pluralismus. Sokol (2004) ho definuje jako určitý názor či postoj, který upřednostňuje mnohost a rozmanitost před shodností a jednotností. Hovoříme-li o kulturním pluralismu, pak se jedná o přijetí a ocenění soužití rozmanitých kulturních skupin, za předpokladu vzájemného obohacení všech zúčastněných, které zpravidla spojuje jazyk (jako nejdůležitější prostředek komunikace), jistá představa mravů a chování, společná tradice a historie. Často jsou spojovacími prvky také fyzická blízkost, sdílené cíle a hodnoty.

Dle Průchy (2006, str. 47-48) lze kulturní pluralitu definovat jako teoretický princip, podle kterého se uznává, že jednotlivé národy, etnika, či náboženské skupiny mají své specifické kultury, které je nezbytné považovat za rovnocenné. Je nutné tolerovat způsob jejich života, odlišné hodnoty, či normy. Kultury určitého společenství není oprávněné považovat za primitivní jen proto, že neodpovídají například kulturám vyspělých národů.

Pluralistický multikulturalismus lze charakterizovat jako původní pojetí multikulturalismu, a je ve své podstatě téměř totožný s politicko-filozofickou koncepcí, která je označována jako komunitarismus. Za nejdůležitější pro život jednotlivce ve společnosti lze považovat komunitu, tedy skupinu, která má společnou kulturu a kolektivní identitu. Na druhou stranu je kladen důraz na kulturní rozmanitost. Jednotlivé kultury by měly být vnímány odděleně, jako samostatné celky, do kterých by nemělo být zasahováno. Žádoucí je ale podpora těchto kultur v jejich samostatnosti. (Moree, 2008, str. 19)

Mezi hlavní představitele pluralistického multikulturalismu lze považovat kanadského filozofa Charlese Taylora. Taylor požaduje uznání autenticity jednotlivých kultur a také právo na tzv. zachování integrity menšin. Taylor zastává názor, že díky uplatňování univerzalistických principů dochází k nepřijatelné asimilaci kulturních odlišností. Mezi další zastávce tohoto směru lze zařadit také Michaela Walzera a Michaela Sandela. (Moree, 2008, str. 19)

1.1.2 Liberální multikulturalismus

Tento směr je založen na liberálních hodnotách, tedy na:

- rovnosti před zákonem,
- osobní svobodě,
- náboženské svobodě,
- ekonomické svobodě,
- politické svobodě. (Gray, 1999)

Jsou zde uznávány specifické charakteristiky jednotlivých kultur, ale cílem tohoto směru je členy těchto kulturních skupin integrovat do občanského společenství osob, které jsou si rovnoprávné. Tím se odlišuje od pluralistického směru, který se zaměřuje na diferenci, se liberální směr zaměřuje na stejnost či rovnost. Moree (2008, str. 19) vidí poselství tohoto směru v respektu k lidské humanitě a kolektivní příslušnosti, za současného prosazování výše zmíněných hodnot. Tyto hodnoty jsou slibovány všem, kteří mají zájem o začlenění a uplatnění se v dané společnosti.

Žádná skupina nesmí být utlačována kulturami jinými a všechny kultury by si měly být rovny. Proto se tento směr jasně vymezuje vůči nacionalistickým snahám, které se snaží znevýhodňovat členy minoritních skupin na základě jejich příslušnosti k jiným kulturním či společenským strukturám. Součástí tohoto směru je i připuštění pozitivní diskriminace minoritních kulturních skupin, která je přípustná pouze na přechodné období, aby jim bylo

ulehčeno překonávání překážek, které brání plnému uplatnění ideálu rovnosti. Liberální multikulturalismus je prakticky uplatňován zejména ve Francii (vychází z tradic Velké francouzské revoluce), kde slouží k vytváření kulturně neutrálního veřejného prostoru. Hlavními představiteli jsou Will Kymlicka a John Rex. (Moree, 2008)

1.1.3 Kritický multikulturalismus

Kritický multikulturalismus patří k nejnovějším proudům, začal vznikat až ve druhé polovině 90. letech 20. století. Spolu s ostatními proudy klade důraz na přítomnost odlišností ve společnosti, které jsou ale chápány spíše jako učební nástroje pro jedince, sloužící k jeho uvědomění, jakým způsobem jsou utvářeny hodnoty, identita a vnímání světa. Odlišnost oproti stylu liberalistickému a pluralistickému je soustředěna na to, jakým způsobem ekonomicky, politicky, sémioticky, výchovně a institucionálně vzniká například rasismus, sexismus, či třídní předpojatost. (Moree, 2008, str. 20)

S kritickým multikulturalismem se pojí pojem solidarita, kterou definuje Camus (1995) jako společenskou soudržnost mezi rovnými, ochotu ke vzájemné pomoci a podpoře v rámci nějaké skupiny, založené na dobrovolnosti. Mluvíme-li o solidárním člověku k nějaké skupině, pak to znamená, že danou skupinu podporuje a vše, co skupina prožívá pociťuje za vlastní.

Solidarita se v kritickém multikulturním směru využívá k nápravě nerovností v přístupu kulturních skupin k rozdělování zdrojů a ke vzdělání. Díky solidaritě jsou zachovávány jednotlivé rozdílnosti pro každého člena společnosti a zároveň mu je umožněno dosahovat společných cílů. Mezi největší zastánce tohoto směru patří Peter McLaren, který klade při strukturování lidské zkušenosti a reprodukci sociální uspořádání stěžejní důraz i na význam jazyka. (Moree, 2008, str. 20)

1.2 Multikulturní výchova

S rozmachem multikulturalismu a stále více se vyskytující multikulturní společností je třeba věnovat prostor i multikulturní výchově. Multikulturní výchova byla zprvu vnímána spíše jako koncept řešící soužití lidí z různých etnických skupin v rámci jedné země. Postupem času se začala obsahově posouvat i k soužití lidí v globalizovaném světě. Multikulturní výchova skrývá v praxi řadu přístupů. Jednotlivé přístupy se liší např. v definici samotné kultury, ale i ve využívaných přístupech či metodách. (Moore, 2015, str. 176-177)

Na otázku, za co je možné multikulturní výchovu označovat odpovídá např. Preissová Krejčí (2014, str. 97). Jsou to vzdělávací postupy, které osvětlují problémy spojené s multikulturní společností, tedy:

- rasové a etnické různorodosti,
- kulturní diference,
- sociální statusy,
- rozdílnosti pohlaví,
- zdravotní postižení ...

Jednu z prvních, ale zároveň dobře srozumitelnou definici multikulturní výchovy uvádí Průcha (1995, str. 123) v pedagogickém slovníku, která říká, že: „*multikulturní výchova vyjadřuje snahy vytvářet prostřednictvím vzdělávacích programů způsobilost lidí chápat a respektovat i jiné kultury než svou vlastní. Má značný praktický význam vzhledem k vytváření postojů vůči imigrantům, příslušníkům jiných národů, ras apod.*“

Dle Balvína (2012, str. 34) lze základní pojmy multikulturní výchovy objasnit ve čtyřech skupinách:

- Etnikum, etnicita, etnické vědomí
- Národ, národnost, národnostní menšina
- Kultura, kulturní vzorce, kulturní pluralita
- Rasy, rasismus, diskriminace, tolerance, netolerance

1.2.1 Základní pojmy multikulturní výchovy

Etnikum definuje Balvín (2012, str. 35) jako skupinu lidí se společným původem, obvykle i se společným jazykem a sdílenou kulturou. Každé etnikum se pak vyznačuje společnou etnicitou. **Etnicita** je tedy souhrn kulturních, rasových, jazykových a teritoriálních faktorů, historických a původových podobností. Tyto faktory formují etnické vědomí člověka, jeho etnickou identitu. Dle Kutnohorské (2013, str. 17) je etnicita spojena se vztahy mezi skupinami, přičemž členové jedné skupiny považují příslušníky jiných skupin za kulturně odlišné. Etnicita je úzce spjata s identitou každého člověka, s jeho **etnickým vědomím**.

„*Etnické vědomí je uvědomování si, procitování sounděžitosti s určitou etnickou skupinou na základě společně sdílených znaků etnicity nebo rodového původu. Je souhrnem názorů na původ, etnický prostor, historické osudy, postavení úlohu a povahu vlastního etnika a na jeho místo mezi ostatními etniky.*“ (Balvín, 2012, str. 35)

Balvín (2012, str. 40) definuje **národ** jako osobité a uvědomělé kulturně-společenské společenství, na které má největší vliv společná historie a území. Národ je osobité a uvědomělé kulturní a politické společenství, na jehož utváření mají největší vliv společné dějiny a společné území. Hovoříme-li o příslušnosti k určitému národu či etniku, hovoříme o **národnosti**. S národností úzce souvisí i **národnostní menšina**. Je to společenství občanů daného státu žijících na jeho území. Tito občané se odlišují od ostatních občanů zejména společným etnickým původem, kulturou, jazykem, či tradicemi a tvoří početní menšinu obyvatelstva. Tato skupina obyvatel chce zároveň být považována za národnostní menšinu, a to za účelem zachování a rozvoje vlastní svébytnosti, kultury a jazyka. Dále také za účelem jejich historicky utvářeného společenství. (Balvín, 2012, str. 40)

Slovo **kultura** se ve významu podobném tomu dnešnímu poprvé objevilo v 16. století jako metafora Marcuse Tulliusa v překladu Platónova díla „Péče o duši“. Od této doby se používalo jako označení pro vybrané lidské činnost, zejména uměleckého charakteru. Do této doby bylo slovem kultura označováno pěstování užitkových plodin. (Kutnohorská, 2013, str. 22) V moderním pojetí označuje Balvín (2012, str. 44) kulturu jako komplexní systém významů, hodnot a společenských norem, kterými se řídí členové dané společnosti. Zároveň jsou tyto normy a hodnoty díky socializaci předávány dalším generacím. Což potvrzuje i Moree (2015, str. 46-47), když tvrdí, že kultura je naučená, nikoli vrozená. Kulturu tedy nelze v žádném případě asociovat s jednou rasou nebo etnickou skupinou. Kultuře se jedinci učí v procesu asociace. Vzniká tedy jako reakce na prostředí, ve kterém jedinec vyrůstá.

Jak lze chápat kulturu jednoduše vysvětluje Jiří Kocourek (in Šišková, 2008, str. 36): „*Kulturu můžeme chápat jako nástroj člověka k adaptaci na své životní prostředí.*“

Teoretickým principem, který uznává specifika jednotlivých kultur, je **kulturní pluralita**. Jednotlivé kultury je třeba považovat za zcela rovnocenné a tolerovat jejich způsoby života. (Balvín, 2012, str. 59) **Kulturní pluralismus** dle Kutnohorské (2013, str. 21) přijímá a oceňuje soužití rozmanitých skupin. Je očekáváno, že vzájemné setkávání je obohacení pro všechny. Díky pluralitě vzniká trvale sounáležitá skupina lidí, zpravidla hovořící stejným jazykem, jako nejdůležitějším prostředkem komunikace. Členové této skupiny lidí mají jistotu představu o chování a mravech, společné minulosti a tradicích, fyzické blízkosti a často sdílejí stejné cíle a hodnoty.

Jak z výše uvedeného vyplývá, kulturní pluralita by se neobešla bez **tolerance**, což je schopnost a ochota snášet nepříjemné věci. Tolerance byla vždy považována za morální hodnotu

a také za osobní ctnost. Základem tolerance je respektování důstojnosti člověka, úcta k jeho kulturním hodnotám. Je nezbytným prostředkem k dosažení jiných hodnot, jako např. rozvoj, spravedlnost, či mír. V dnešní době je pojem tolerance zmiňován zejména v souvislosti s ochotou žít spolu s menšinami z jiných kultur. (Kutnohorská, 2013, str. 50)

V českém prostředí se lze setkat se slovem **snášlivost**, což je ekvivalent k pojmu tolerance. Snášlivost je definována jako laskavé připuštění postojů, názorů či chování člověka odlišného založení. (Balvín, 2012, str. 65)

Stereotypy lze dle Moore (2015, str. 156) označit za určitou formu kategorizace s pozitivním či negativním charakterem. Stereotypy vztahujeme k určitým skupinám, a to v podobě informací, které o nich máme, tak i v podobě očekávání. Kutnohorská (2013, str. 33) dodává, že se stereotypy vyskytují ve všech kulturách. A je to: „*Jednotvárný, ustálený navykklý vzorec chování a myšlení.*“ Etnické stereotypy jsou pak pohledy jedné etnické skupiny na jinou skupinu. Vznikají v dětství a jsou přenášeny z generace na generaci, bývají dlouhodobé a často diskriminační nebo xenofobní. Dle Weinerové (2014, str. 10) vycházejí stereotypy z přesvědčení, že jedinec je nositelem určitých vlastností z důvodu pouhého členství v určité skupině, které jsou tyto vlastnosti přisuzovány jako charakteristické. Tyto vlastnosti jsou přisuzovány všem členům skupiny, bez ohledu na jejich individuální diferenciaci.

Jak již bylo řečeno, stereotypy mohou mít pozitivní či negativní charakter. V případě negativního charakteru hovoříme o předsudku. **Předsudek** je záporné hodnocení, či odsouzení. Vyjadřuje negativní vztah k dané skupině (kultuře) či jednotlivci, a to formou předem přijatých myšlenek, představ a názorů. Tyto předsudky negativně ovlivňují pohled a hodnocení osoby, skupiny či kultury. (Kutnohorská, 2013, str. 32)

Hayes (1998, str. 121) doplňuje, že je předsudek fixovaný, předem zformátovaný postoj k určitému objektu, který není ovlivněn individualitou ani povahou tohoto objektu.

„Zatímco díky stereotypům si organizujeme a uspořádáváme svět, předsudky jsou již hluboce zakořeněné negativní pocity asociované s určitou skupinou“ (Moore, 2015, str. 156)

Moree (2015) s Kutnohorskou (2013) se shodují na tom, že stereotypy, respektive předsudky bývají často diskriminační nebo xenofobní. **Xenofobii** popisuje Šišková (2008, str. 12) jako strach z jedince, který přichází z ciziny, či z něčeho cizího, stojícího mimo sociální útvar. Je spojena se způsobem posuzování jiných dle tradice vlastní etnické nebo národnostní sku-

piny. Xenofobie je základnou problémů minorit a jejich napětí k majoritní společnosti, pramení z ní pronásledování cizinců, či tvorba segregovaných území (ghett). Z xenofobie může vycházet rasová diskriminace či nenávistná ideologie rasismus.

Oba pojmy, tedy rasová diskriminace a rasismus úzce souvisí s rasou. **Rasa** je dle Barkera (2006, str. 167-168) určitá kategorizace lidí, která je založena na odlišnostech biologických rysů, včetně kožní pigmentace. Rasa může být považována za formu identity. Šišková (2008, str. 13) popisuje rasu jako: „*neutrální antropologický termín, vztahující se k druhové diferenciaci lidských plemen. Jde o souhrn společných dědičných rysů, jimiž se vyznačuje jistá skupina daného druhu lidí.*“

Dochází-li k popírání normativních zásad rovnosti, zejména k neoprávněnému rozlišování jedinců či skupin na základě jejich příslušnosti k určité rase, či znevýhodňování jedněch oproti druhým, hovoříme o **rasové diskriminaci**. Existují dva druhy diskriminace – přímá a nepřímá. Přímá diskriminace je charakterizována jako konkrétní chování k danému člověku (snižování jeho lidské důstojnosti, urážky, nezískání pracovního místa...). Oproti tomu nepřímá diskriminace je způsobena vlastnostmi systému či politik, které neberou ohledy na zvláštnosti a odlišnosti těch skupin s nedostatečným vlivem.

„*Nastavte určitý systém jako zrcadlo příslušníka odlišné, něčím handicapované skupiny. Když se v něm neuvidí, je jím diskriminován*“ (Šišková, 14)

Rasová diskriminace může vyústit v **rasismus**, což je souhrnné označení pro jednání, které přetváří pouhé vnímání rasových odlišností v nepřátelské aktivity vůči příslušníkům jiné rasy. Tyto aktivity se projevují v diskriminaci, v agresivním chování či násilí. (Balvín, 2012, str. 49) Rasismus je znám již od dob starověkého Říma, kde existovala otrokářská společnost, ve které byli porobeni a utiskováni a zneužívání otroci jiných národů. Podstatou rasismu od jeho počátku je tedy nenávist člověka k člověku, snaha většiny podrobit si menšinu a tu diskriminovat. (Wolf, 2000, str. 55-56). V Novověku nabyl rasismus své nejzrůdnější podoby a stal se i teoretickou základnou k násilnému ovládnutí a vyvražďování jedněch národů či skupin lidí druhými. (Wolf, 55)

Rasismus dle Weinerové (2014, str. 9) je „*komplexní ideologický systém přesvědčení, který legitimuje podřízenost určité skupiny lidí s tím, že tato skupina je biogeneticky a kulturně méněcenná.*“

1.2.2 Multikulturní výchova v ČR

V České republice patří multikulturní výchova na základních školách mezi takzvaná průřezová témata, ve kterých je zařazena spolu s osobnostní a sociální výchovou, výchovou demokratického občana, výchovou k myšlení evropských a globálních souvislostí, enviromentální a mediální výchovou. (VÚP Praha, 2005) Tato průřezová témata byla zařazena do výuky v roce 2007, v rámci reformy výchovně – vzdělávacího systému v ČR realizované podle Národního programu rozvoje vzdělávání z roku 2001. Z výše uvedeného vyplývá, že multikulturní výchova nepatří mezi tradiční oblasti vzdělávání, jako například matematika, dějepis či fyzika. Díky tomu hledá tento předmět své stálé místo mezi pedagogy. Problémem v oblasti multikulturní výchovy je i neexistence jednotného pojetí samotné výuky. Možná i díky této neexistenci se někteří pedagogové uchylují k multikulturní výchově založené na pouhém prezentování jednotlivých etnik či kultur, které jsou zastoupeny na našem území. Toto pak může vést žáky k utvrzování stereotypních představ o příslušnících odlišných skupin, a tak přispívat k jejich dalšímu symbolickému vyčleňování díky zdůrazňování odlišných znaků. (Preissová Krejčí, 2014, str. 98)

Jiří Kocourek (in Šišková, 2008, str. 35) konstatuje, že o multikulturním prostředí je v České republice nedostatek znalostí, a proto nemají punc prokazatelnosti. Dovednosti si často nelze na někom či něčem vyzkoušet nebo otestovat. To je zřejmě i původ toho, proč se v souvislosti s multikulturní výchovou hovoří především o tom, proč učit a čeho tím dosáhnout, namísto toho, aby se hovořilo, o čem učit a jak si dosažený výsledky ověřit.

Dle Průchy (2001) by měla multikulturní výchova připravit žáky na sociální, politické a ekonomické reality, které lze prožít v kulturně odlišných stycích. Na tématech, které by se měla v multikulturní výchově vyučovat se téměř ztotožňuje s Balvínem, přičemž je ještě rozšiřuje o akulturaci a asimilaci. Při výuce výše zmíněných témat je třeba klást důraz na přiřazování konkrétních zkušeností a poznatků ze setkávání jiných kultur, příčiny a důsledky jejich chování. Mezi obecné cíle, kterých by měla výuka multikulturní výchovy u českých žáků dosahovat, řadí Šišková (2008, str. 41-42):

- Předávání zajímavých informací o odlišných kulturách v analogii s vlastní kulturou
- Pozitivními příklady a věrným popisem vychovávat k toleranci a proti rasismu
- Vzdělávat v oblasti multikulturního setkávání a interakcí

- Podporovat sociální a kulturní identitu žáků bez ohledu na to, z jaké kultury pocházejí. Každému žákovi by mělo být umožněno porovnávat a vytvářet si vlastní identitu, přemýšlet nad ní a volit si vlastní cestu při udržení kompaktnosti osobnosti.

Multikulturní výchova by měla napomáhat rozvoji žádoucích, společensky akceptovatelných hodnot. Tyto hodnoty by měli být sdílené, uznávané a rozvíjející liberální, tolerantní a demokratickou společnost. Skutečným cílem multikulturní výchovy by měla být skutečná internalizace tolerantních, multikulturních či pluralitních hodnot a postojů do hodnotového žebříčku studentů, což vede k prevenci xenofobního uvažování a podporuje chápání každého člověka jako jedinečného a důstojného. (Preissová Krejčí, 2014, str. 99-100)

2 IMIGRACE

Imigrace je jeden z druhů **migrace**, což je přemístování (z lat. migratio). Migrace je charakterizovaná jako prostorové přemístování (pohyb) osob přes libovolné hranice. Tento pohyb je spojen se změnou místa bydliště po určitou dobu, respektive na trvalo. Zjednodušeně lze migraci charakterizovat jako přesun jednotlivce či skupiny osob v prostoru. Tento jedinec je nazýván migrantem. (Maříková a kolektiv, 1996, str. 627-628) Migrace je vedle porodnosti a úmrtnosti důležitým činitelem v populačním vývoji a výrazně ovlivňuje kulturní a společenské změny obyvatel. Intenzita migrace stoupá s globalizací a ekonomických rozvojem. (MVCR, 2017)

Dle právního statutu lze migraci rozdělit na legální a nelegální. Předpokladem **legální migrace** je legální vstup a pobyt cizinců na území České republiky na základ platného cestovního dokladu (pro občany EU) či víza (pro občany třetích zemí), není-li vízová povinnost zrušena. Základní rysem **nelegální migrace** je nelegální vstup osob na území státu. Největší skupinu nelegálních migrantů tvoří uprchlíci. Další velkou skupinou jsou migranti, kteří získají vízum na určitou dobu, ale v dané zemi zůstávají i po vypršení jeho platnosti. (Šišková, 1998, str. 36)

Změna místa pobytu směrem na území jiného, než domovského státu, se označuje jako **imigrace**. Je to proces, při němž se na území států dlouhodoběji usazují cizinci – **imigranti**. Pokud obyvatelé opouštějí své domovské státy s cílem usadit se v zahraničí, hovoříme o **emigraci**. Ten, který mění místo pobytu směrem z území domovského státu, se nazývá **emigrant**. (MVCR, 2017)

Dle Bejčka (2016, str. 22) je nucený migrant, který proti své vůli upustil domov, aby se zachránil, **uprchlík**. Definici uprchlíka lze nalézt také v čl. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951. „*Uprchlíkem je v obecné rovině míněna osoba, která je nedobrovolně nucena opustit zemi svého původu či zemi, ve které se obvykle zdržuje, a to v důsledku pronásledování z důvodu rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodu příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá přijmout ochranu své vlasti.*“ (Bejček, 2016, str. 22)

Janků (2006, str. 13-27) zmiňuje i pojem „**Falešný uprchlík**“, který je užíván pro osoby, které nenaplnují základní definici uprchlíka v souladu s Ženevskou konvencí. Falešný uprchlík často pochází z relativně rozvinutého státu se stabilní politikou a v cílové zemi hledají zejména větší ekonomický prospěch. Jejich motivací je především ekonomický zájem.

2.1 Obecné důvody migrace

Migrace je zde stejně dlouho, jako lidstvo samo. Již první lidé se přesouvali různými směry po naší planetě. Přesun lidí měl mnoho důvodů:

- přírodní katastrofy,
- náboženství,
- politická situace,
- válečné konflikty, atd... (Šišková, 2001)

Migrační vlna posledního desetiletí je založena zejména na ekonomickém prospěchu (migrace z chudšího Jihu na bohatší Sever), nebezpečném životě ve válkami zužovaných státech a náboženském vytlačování či izolaci. Motivem migrace jsou tedy v těchto případech, rozdíly v bohatství mezi jednotlivými zeměmi a z toho plynoucí vysoká životní úroveň jejich obyvatel, bezpečnostní situace cílových států a náboženská tolerance. Jako další důvod migrace uvádí Sartori (2005, str. 75) přelidnění zejména v afrických státech.

2.2 Imigranti z blízkého východu

Tato kapitola pojednává o imigrantech z Blízkého východu. Je zde definován Blízký východ a mentalita lidí žijících na jeho území, včetně vlivu Islámu. Následně jsou popsány příčiny současné imigrační krize a problémy s ní spojené.

2.2.1 Blízký východ

Blízký východ nebo také Přední východ je označení pro oblast východního Středomoří a případně i přilehlých oblastí. Pojem vznikl z evropského pohledu jako protiklad Dálného východu. Organizace spojených národů používá pro téže oblast název jihozápadní Asie. Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2017) řadí mezi země Blízkého východu Bahrajn, Irák, Írán, Izrael, Jemen, Jordánsko, Katar, Kuvajt, Libanon, Omán, Palestinu, Saúdskou Arábii, Spojené arabské emiráty a Sýrii. Někteří autoři zahrnují do blízkého východu celý arabský svět a pak o něm hovoří jako o „Středním východě a severní Africe“ (Middle east and north Africa). Také v českém úzu jsme si nepřesnosti užívané terminologie, kterou podle potřeby

upřesňujeme. Dle Šiškové (2008, str. 146) by měl být oblast arabských zemí označována jako Blízký a Střední východ. Ať hovoříme pouze o Blízkém východě, Blízkém a Středním východě či o Středním východě a severní Africe je zřejmé, že tato oblast vykazuje množství shodných nebo příbuzných rysů. Samozřejmě zde existují i místní rozdíly a zvláštnosti, na které by se také nemělo zapomínat. Jedním z nejzásadnějších společným rysem je islám. (Šišková, 2008, str. 146)

Silný vliv islámského náboženství a kultury často zastíňuje národnostní rozdíly v tomto rozsáhlém regionu. Dle Kocourkové, 2009, str. 569 je islám státním nebo většinovým náboženstvím v následujících zemích: Saudská Arábie, Irák, Írán, Sýrie, Jordánsko, Libanon, Libye, Spojené arabské emiráty, Pákistán, Afghánistán, Jemen, Alžírsko, Maroko, Tunisko, Somálsko, Jordánsko, Indonésie, Malajsie, Ázerbájdžán, Albánie.

Imigranti z blízkého východu jsou tedy silně ovlivněni jejich vírou a historickou tradicí, která je značně odlišná od tradic evropských. Stejně tak islám se v mnohém zásadně liší od křesťanství, které je v Evropě většinovým náboženstvím.

2.2.2 Vliv Islámu

V zemích Blízkého východu je **Islám** velmi silným náboženstvím, ovlivňujícím soukromou i veřejnou sféru (soudnictví, kultura, ekonomika). Některé islámské země (Saudská Arábie, Írán, Omán, Jemen, Bahrajn, Spojené arabské emiráty, Libye) do současné doby nepřijmuli západní systém soudního práva a podřizují veškeré své rozhodování podrobnému souboru islámských předpisů, tzv. práva **Šaría**. Další země dané oblasti sice mají islám jako své náboženství, ale vlastní rozhodnutí o dodržování předpisů ponechávají víceméně na svobodné osobní volbě občanů. Tunisko je nejvíce poznamenáno evropskými zvyklostmi a je velmi tolerantní i přes to, že je zde islám státním náboženstvím.

V první kategorii zemí (s právem Šaría) jsou islámské předpisy naplňovány a tvrdě kontrolovány náboženskou policií. Ženy zde musí chodit zahalené (kromě Saudské Arábie se tyto předpisy týkají i cizinek), ženy se na ulici nesmí objevit bez doprovodu muže z rodiny (význam ženy je zde především v nejužší rodině). Existuje zde zákaz kouření a zákaz požívání alkoholických nápojů. Ve druhé skupině zemí jsou islámské předpisy vnímány jako dobrovolné rozhodnutí jedince, ale existují zde silné tlaky okolí a rodiny. Je třeba si však uvědomit, že ve všech islámských zemích se v posledních letech projevují tendence směřující k přísnějšímu dodržování islámu. (Kocourková, 2009, str. 573)

Pro muslimy, vyznavače islámu, je jejich „ucelený způsob života“, bez rozdílů mezi náboženským a světským konáním. Vše zde podléhá islámské moci a předpisům. (Kutnohorská, 2013, str. 94) Hlavní slovo v rodině muslima má muž. Ve většině islámských zemí je povoleno mnohoženství (čtyři manželky a neomezený počet žen, se kterými muž souloží. Jedinou podmínkou je, že muž musí dané ženy uživit – ženy v tradičních islámských státech nechodí do zaměstnání a plní pouze biologickou funkci a starají se o rodinu. (Kocourková, 2009, str. 574)

2.2.3 Příčiny imigrace z Blízkého východu

O příčinách současné imigrační vlny se vedou rozsáhlé diskuse, má se však za to, že je současná imigrační krize způsobena současným působením několika faktorů. Jedním z faktorů je geopolitická situace zemí, ze kterých migranti pocházejí. Existují zde válečné konflikty, výrazné demografické změny a populační exploze, náboženské, etnické a ekonomické útlaky, často v souvislosti s tzv. Islámským státem. (Ihned.cz, 2014) Dalším důvodem neřízené migrační vlny je absence ochrany hranic Evropské unie a velmi výnosný migrační průmysl – tedy převaděčství. (Securitymagazin.cz, 2015; Ceskatelevize.cz, 2016)

Mnozí se domnívají, že za migrační krizí stojí destabilizace zemí původu migrantů ze strany NATO, v podobě vojenských intervencí, které nedosáhly ničeho jiného než destabilizace intervenovaných zemí díky rozpadu původních režimů. Existují i teorie (mnohdy konspirační), že za imigrační vlnou stojí Rusko, které se tímto snaží o destabilizaci EU. (Securitymagazin.cz, 2016)

Stejně tak jako se liší názory na příčiny migrační krize, tak se liší i názory na to, jak vypadají a kdo jsou současní imigranti, respektive uprchlíci. Některá média často informují o tom, že typickým uprchlíkem je mladý a urostlý muž, v nejproduktivnějším věku (kolem 30 let), s IPhonem v kapse. Klicperová a Kutilová (Wirnitzer, 2015) říkají, že to není pravda. Ze Sýrie odcházejí celé rodiny. Doplnují ale, že rodiny často vysílají mladé a samostatné syny, aby prozkoumali cestu, nebo zapustili kořeny, aby pak celá rodina měla kam přijít.

2.2.4 Problémy a důsledky související s imigrací

Imigrace s sebou nese různé problémy. Jedním z často diskutovaných problémů je **kriminalita přistěhovalců a zvýšené riziko terorismu**. Obrázek o tom, jak se mění kriminalita díky přistěhovalcům lze dobře demonstrovat na příkladu Německé spolkové Republiky, kam za poslední dva roky směřovalo více než jeden milion migrantů. Spolkový kriminální úřad zveřejnil statistiku, ze které vyplývá, že přistěhovalci nepáchají více trestné činnosti nežli Němci. (Novinky.cz, 2016) Oproti tomu ale stojí sexuální násilí o silvestrovských oslavách roku 2015, kdy ve velkých německých městech docházelo k hromadným, sexuálně orientovaným útokům na ženy. Podle svědků tyto činy páchali muži arabského a severoafrického vzhledu. (Ceskatelevize.cz, 2016)

Při pohledu na současnou migrační krizi lze dle Friedlaendera (2017) najít i určitou souvislost s rostoucím počtem teroristických útoků v cílových zemích. Existují hypotézy, že spolu s migranty, kteří na území Evropy hledají lepší životy, přicházejí i ti, co chtějí Evropu islamizovat a nejsou ochotni se přizpůsobovat zákonům ani zvyklostem cílových zemí a mohou tak být potenciální teroristickou hrozbou. Rozdílný názor (od Friedlaendera) má Papež František, který tvrdí, že neexistuje rovnítka mezi současnou vlnou imigrantů a teroristickými útoky v Evropě. Příčinou teroristických útoků je dle papeže ghettoizování a neintegrování druhé generace imigrantů. (Pilloni, 2017) Tuto Teorii potvrzuje i G. Sartori, který tvrdí, že muslim není fundamentalistou od začátku, ale právě díky ghettotizaci a pocitu vykořisťování nachází naději a útočiště v radikálním islámu.

Jedním z hlavních problémů, který je s imigrací v posledních letech spojován, je terorismus. **Terorismus** se stal jednou z největších hrozeb našeho světa. „*Terorismus je metoda použití síly či hrozby silou prováděná skrytými jednotlivci, skupinami nebo státem podporovanými aktéry. Akt násilí je zaměřen proti nevinným osobám nebo civilním cílům. Hlavním účelem teroristického aktu je vyvolat pocit strachu. Vedlejším účelem může být upoutání pozornosti (tzv. propaganda činem), nebo získání dílčích výhod či ústupků ze strany atakovaného aktéra. Konečným cílem terorismu je politická změna.*“ (Šedivý, 2003, str. 5)

Zvýšený příliv migrantů má za následek i zvyšující se výskyt **extremistických názorů** ve společnosti, které se projevují i fyzickým konáním, např. zapalováním budov určených pro migranty, nebo poškozováním mešit. (Zpravy.ihned.cz, 2016)

Problémy vznikají i v oblasti **společného soužití imigrantů a majoritních skupin**. Tyto problémy jsou spojovány zejména s vírou (islámem) a dodržováním tradic spojených s daným náboženstvím. Přicházející imigranti mají problémy s adaptací norem a pravidly cílové země. Tyto problémy jsou spojovány s kulturními a náboženskými odlišnostmi a projevují se např. v dodržování náboženských svátků, v zákazu konzumace některých jídel či alkoholu nebo ve způsobu oblékání. V posledních letech se v evropských zemích s význačnou populací imigrantů z blízkého východu (vyznávajících islám), objevily problémy týkající se oblékání u. studentů. Příkladem může být francouzský zákon zakazující nosit všechny náboženské symboly. (Průcha, 2006. str. 142-144)

Dalším problémem je i nezaměstnanost, a ne zaměstnatelnost migrantů. Příkladem toho je Německo, které očekávalo díky přílivu migrantů zlepšení podmínek na trhu práce, respektive zapojení migrantů do pracovního procesu na území Německa. To se bohužel zatím nedaří a odborníci zde shledávají dvě základní příčiny. Jednou z příčin je nedostačující nebo žádná znalost jazyka. Druhou stěžejní příčinou je chybějící kvalifikace. (Aktualne.cz, 2016)

3 ROMOVÉ

Na úvod této kapitoly bychom si nejdříve měli vysvětlit, kdo vlastně Romové jsou. Romové určitě nejsou a ani nikdy nebyli zvláštní rasou, vždy patřili k etnikům a skupinám europoidní rasy. Romové patří k antropologicky k nejtmašším, a tudíž nejjihnější skupinám europoidní neboli bílé rasy. (Wolf, 2000, str. 94-97) Romové (někdy též nepřesně a hanlivě označování jako Cikáni) jsou etnikum, jehož historie sahá do dob středověké Indie (Burianek, 2004). V současné době existuje mnoho výrazů, jak příslušníky daného etnika nazývat. Názvy pro Romy jsou rozdílné v závislosti na lokalitě, politické situaci a také na historickém zařazení v různých kastách. Označení Rom se používá od roku 1971, kdy se zástupci Romů ze 14 zemí dohodli na používání tohoto označení a požadovali uznání a respektování tohoto názvu i majoritní společností. Této dohody bylo dosaženo na prvním Mezinárodním romském sjezdu. (Guy, 2001) Tento sjednocující výraz má své odůvodnění, protože ve všech evropských dialektech romštiny, se objevují slova „rom“ a „romni“, což v překladu znamená muž, žena. Jakoubek (2008, str. 10-11) ale uvádí, že pouze malá část Cikánů se cítí být Romy a mělo by se respektovat takové označení, kterým se oni sami označují. Z tohoto důvodu by zřejmě bylo přesnější (z evropského pohledu, či z pohledu anglického jazyka) využívat pro označení tohoto etnika pojem Cikáni. Jak z výše uvedeného vyplývá, z terminologického hlediska je vybrání jednoho označení značně komplikované. V praxi se často stávalo, že i sami Romové či Cikáni respektovali pojmenování sebe-samých termínem, který využívala majoritní společnost na daném území. I z tohoto důvodu bude v této práci využíváno slovo Rom, protože je to na území České republiky užívaný pojem, a někteří Romové mohou považovat (a také považují) slovo Cikán za hanlivé. (Jakoubek, 2008, str. 11)

3.1 Dějiny

Většina autorů se shoduje na tom, že Romové pocházejí z Indie, kde se formovala jejich kultura, jazyk, normy i náboženské představy. Šišková (2008, str. 123) předpokládá, že zde Romové žili mnohá staletí ještě před tím, než se rozhodli z Indie odejít. Přesun Romů na Evropský kontinent se datuje do 12. století. Romové byli typičtí kočovníci, jako etnikum pak byli potulní, rozptýlení a nesourodí. Při příchodu do Evropy byly původně považováni za turecké zvědy a byli nazýváni Kartasy. Ve skutečnosti se nejednalo o turecké zvědy, nýbrž o tři různé romské kmeny, které byly na cestě do středověké Evropy. Každý z těchto kmenů (Romové, Sintí, Kale) šli do Evropy jinou cestou a usadili se v odlišných zemích. Romové přišli z Persie podél Černého moře do Ruska, Polska a také na naše území. Kmen Sintí šel

přes Byzancii a Balkán do Itálie a Francie. Kále postupovaly nejprve přes Blízký východ do Egypta a odtud na Pyrenejský poloostrov a dále do Evropy. (Wolf, 2000, str. 94 - 95)

Z historie Romů se nedochovalo mnoho hmotných památek. Romové ani nepsali kroniky, či letopisy. Pokud jsou nějaké historické zápisy o Romském etniku, tak jsou dochovány v kronikách či letopisech ostatních národů, a i přes to jsou kusé a zlomkovité. V Romské historii nenajdeme ani slavné panovníky, bitvy či stavby. Je to dáno zejména jejich kočovným způsobem života. (Šišková, 2008, str. 123) Zmínky o Romech nacházíme i v různých historických spisech a nařízeních, nicméně spíše v negativním smyslu. Toto tvrzení dokládá Rheinheimer (2003, str. 133): „*Cikáni jsou oškliví, oddávají se nicnedělání, žijí z krádeží, táboří na polích, jsou to vyzvědači Turků a Tatarů, žebrají, předpovídají budoucnost, ovládají magii, nemají žádné náboženství, nemají vlast.*“

Jeden z důvodů, proč je nedostatek informací z historie Romů na evropském kontinentu, je fakt, že se jednoduše neúčastnili hlavních ekonomických, politických, kulturních či sociálních událostí které se na území Evropy odehrávaly. Romové zde samozřejmě byli, představovali ale pouze mlčící a neviditelné kolemstojící diváky. Podstatné sociální a politické procesy se odehrávaly nanejvýše kolem nich, a pokud už měli Romové tendenci se do dění zapojit, tak ve prospěch jedné nebo druhé národnostní skupiny, mezi nimiž žili. (Jakoubek, 2008, str.170)

Historie Romů může odpovědět na spoustu otázek. Mnohé z toho, co nemůžeme na Romech dodnes pochopit, by nám bylo jasnější už po několika dnech strávených v zemi jejich původu (Indii), v jejich původní společnosti. (Šišková, 2008, str. 123)

3.2 Mentalita Romů

To, jak Romové vypadají (tmavé vlasy, snědší pleť, mandlovité oči) je dáno genetikou s indickými kořeny. Historický původ Romů nám ale může zjednodušit pohled i na jejich mentalitu. Vnímání světa, myšlení, přístup, kultura, zvyky a jazyk, to vše mají Romové jiné v porovnání s majoritní společností. Tuto jinakost lze částečně objasnit na základě jejich historie. Romové před mnoha staletími žili podobně, jako dodnes žijí Indové ve vesnicích. Jednoduché obydlí z přírodních materiálů, bez nábytku – spaní, sezení i stravování se probíhá na zemi. Není potřeba uklízet – voda se vsákne do podlahy, okna nejsou. Tento historický kontext je možným původem současného chování Romů k přidělovaným bytům, které ve

většině případů tzv. vybydlují. Po desítky generací jim chybí základní návyky v oblasti bydlení. Romové neohřívají jídlo. Co uvaří a nesnědí vyhazují. V Indii se to tak dělá dodnes, protože se díky hmyzu, chorobám a teplu jídlo rychle kazí a stává nepoživatelným.

Kočovný způsob života spočívá v tom, že dnes jste na jednom místě a zítra někde jinde. Není tedy čas na budování si dobré pověsti u svého okolí (okolí se neustále mění). Kočovník musí udělat dojem a o to se Romové snaží dodnes. Jsou označovány za mistry v dělání dojmu. (Šišková, 2008, str. 124-125)

I přes to, že se většina Romů žijících na našem území hlásí ke křesťanství, vyskytují se v jejich víře také prvky jiných náboženství – hinduismu, animismu, či totemismu. V těchto náboženstvích (stejně jako v původních indických) existuje následný život. To do značné míry ovlivňuje chování dnešních Romů. Jsou smíření se svým osudem – vše důležité v jejich životě je předurčeno a nemohou to ovlivnit, nemají chuť si sami pomoci. Nemají smysl pro budoucnost, jsou zaujetí současností, minulost hodnotí nekriticky a s nostalgií. Romové žijí pouze současností.

Romové mají s Indý shodnou i orientaci v prostoru. Nejsou schopni vysvětlit cestu do cíle, ale najdou ji. Další podobnost lze nalézt u indických jazyků a romštiny. Věty dávají význam, pokud s mluvčím osobně mluvíme. Záleží zde na intonaci hlasu, gestech, mimice, pantomimice, empatii. Díky takto vžitému systému komunikace mívají romské děti ve školách problémy. Učitelé často látku neprožívají a romské děti tak přijímají pouze část informací, protože samotnému obsahu slov nerozumí. U dospělých, kteří myslí v romském jazyce, ale hovoří česky, může jejich mluva působit nelogicky či lživě. Lživé vyjadřování nemusí být způsobeno pouze překladem myšlenek z romštiny do jiného jazyka, ale může pocházet také ze snížené schopnosti Romů rozlišovat realitu od fantazie, vzpomínek či snů. Romové jsou velmi empatictí, proto často říkají to, co chce posluchač slyšet i přes to, že to nemusí být pravda. (Šišková, 2008, str. 126-127)

Podobně jako pro Indu, je i pro Roma velkým štěstím jeho početná rodina. Standardní romská rodina je velká, se spoustou dětí. Velikost rodiny je určena i soužitím více generací a příbuzných. Romové, díky společnému soužití, považují za velice blízké příbuzné i své tety, strýce, bratrance a sestřenice. Romská rodina je na venek jednotná, i přes to, že zde existují určité šarvátky. V rámci romské rodiny existuje téměř absolutní solidarita. Namísto individuality se v romské rodině pěstuje úcta ke straším. To je rozdíl oproti standardní evropské rodině, kde se pěstuje schopnost prosadit se. Zvyk podřizovat se skupině je u Romů dán

zejména díky společnému soužití velké rodinné skupiny, kde se jednotlivec nemusí rozhodovat samostatně. (Šišková, 2008, str. 127-128)

Davidová (in Urban, 2004, str. 12) uvádí, že má (a vždy měla) rodina pro Roma velký význam. uspokojovala základní životní potřeby svých členů (vzdělávání, ochrana, zdroj obživy).

Genderové postavení v romské rodině je rozdílné. Romská žena se musí dokázat postarat o rodinu a v ekonomickém směru je zde důležitější jak muž. Žena musí opatřit jídlo a oblečení, zatímco muž je hlavou rodiny, nositelem a ochráncem prestiže. (Davidová in Urban, 2004, str. 12) Říčan (1998, str.47) dodává, že v poslední době dochází k oslabení vlivu romské rodiny, a to zejména díky vytržení z tradiční soudržné obce a umístování romských dětí do ústavní výchovy, čímž dochází k zpřetrhání rodinných vazeb.

Samková (2011, str. 16) konstatuje, že se do dnešní doby nepodařilo odhalit vnitřní mechanismy chování Romů, jejich hodnotového systému ani způsobu života i přes to, že k tomu bylo využito nespočet metod. V současné době nejsme schopni pochopit fungování „romské duše“ tak, abychom dokázali vypracovat účinný a funkční model pro řešení takzvané romské problematiky. (Samková, 2011 str. 16)

3.3 Romové v České Republice

V České republice žije dle kvalifikovaných odhadů 226 300 Romů (údaj z roku 2015) a představují nejpočetnější národnostní menšinu. Tento počet odpovídá 2,1 % z celkové populace České Republiky a zároveň cca 3,8 % celkové populace Romů žijících na území Evropské Unie. Podíl Romské populace se v ČR stále zvyšuje, např. v roce 1968 byl počet Romů v českých zemích cca 60 tisíc. (Wolf, 2000, str. 97) Populace Romů je v ČR zastoupena ve všech krajích. Počty Romů, jejich podíl na celkové populaci a odhad sociálně vyloučených Romů zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 1: Počet Romů v jednotlivých krajích v roce 2015 dle kvalifikovaného odhadu koordinátorů pro záležitosti romské menšiny. (Vláda ČR, 2016, vlastní zpracování)

Kraj	Kvalifikovaný odhad počtu Romů	Podíl na celkové populaci Romů	Odhad sociálně vyloučených Romů
Ústecký	58 300	25,8%	67%
Moravskoslezský	33 200	14,7%	67%
Jihomoravský	21 200	9,4%	50%
Liberecký	16 700	7,4%	50%
hl. město Praha	16 000	7,1%	17%
Středočeský	15 100	6,7%	50%
Karlovarský	13 200	5,8%	50%
Olomoucký	12 800	5,7%	50%
Pardubický	10 000	4,4%	33%
Královéhradecký	9 700	4,3%	50%
Jihočeský	7 700	3,4%	50%
Plzeňský	5 400	2,4%	50%
Vysočina	4 900	2,2%	50%
Zlínský	2 100	0,9%	33%
CELKEM	226 300	100%	50%

Z tabulky 1 je zřejmé, že lze Romy rozdělit do dvou skupin – na Romy integrované do společnosti a na Romy, kteří jsou sociálně vyloučení. Obě dvě skupiny jsou zhruba stejně velké, nicméně existují zde jisté souvislosti. V kraji Ústeckém a Moravskoslezském, kde žije nejvíce Romů, je také největší poměr sociálně vyloučených Romů. Tento poměr dosahuje cca 2/3 z celkové romské populace v daných krajích. (Vláda ČR, 2016, str. 5)

Dle Samkové (2011) je odloučenost Romů od majoritní společnosti všudypřítomným problémem. Sociální vyloučení dle Vlády ČR (2016) znamená, že jsou Romové, či jejich skupiny vytěšňováni na okraj společnosti, přičemž je jim ztížen či omezen přístup ke zdrojům a příležitostem, které jsou pro ostatní běžné. Samková (2011) shledává problém odloučení i v absenci participace Romů na moci – řízení státu. Samková uvádí, že by mělo existovat poměrné zastoupení Romských občanů v Poslanecké sněmovně či v obecních zastupitelstvech. V roce 2015 bylo pouze 8 Romů zastupiteli obce, z celkového počtu cca 62 300 zastupitelů, což je 0,0128 % romských zastupitelů. V případě, že by měl být dodržen stejný poměr, jako v populaci, měli by romští občané obsadit cca 1300 zastupitelských křesel. (Vláda ČR, 2016)

Wolf (2000, str. 101) uvádí, že na přelomu tisíciletí bylo až 30 % Romů v České republice negramotných a pouze 4 % Romů mělo dokončené středoškolské vzdělání. Problematika vzdělávání Romů je často diskutovaným tématem i v současné době a často je za to Česká Republika kritizována. Dle zprávy o stavu romské menšiny za rok 2015 (Vláda ČR, 2016) jsou romští žáci nadměrně zařazováni do škol či tříd pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, protože jsou pedagogickými psychology označováni jako lehce mentálně postižení. V roce 2015 bylo více než 15 % romských žáků (z celkového počtu 34 191) vzděláváno dle programu s nižší vzdělávací ambicí. V témže roce byla schválena novela školského zákona, kde jsou definovány postupy pro implementaci změn pro posílení inkluzivního vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími požadavky. Současně byly zavedeny i diagnostické nástroje, které umožňují zjišťovat potenciál vývoje žáka, namísto pouhého zjišťování aktuálního stavu. Tato opatření podporují vládní Strategii romské integrace do roku 2020. Tato strategie tvoří základní rámec pro opatření vedoucí ke zvrácení negativních trendů ve vývoji situace velké části Romů v České Republice, a to v zásadních oblastech kvality života (bydlení, vzdělávání, zaměstnanosti). Opatření by měla nastartovat a urychlit změny vedoucí k postupnému odstranění neodůvodněných a nepřijatelných rozdílů mezi situací Romů a majoritní společnosti, zajistí účinnou ochranu Romů před diskriminací, bezpečné soužití a povzbudí rozvoj romské kultury, jazyka a participaci Romů. (Vláda ČR, 2016, str. 9)

Díky průzkumu na všech základních školách máme poměrně přesné informace o romských žácích v těchto vzdělávacích zařízeních. Bohužel tomu tak není u sekundárního či terciálního vzdělávání. Zde neexistují přesné statistiky studentů, a tak lze jejich počty pouze odhadovat. Je ale zřejmé, že zastoupení romských žáků v případě sekundárního vzdělávání je nízké a v případě terciálního vzdělávání ještě nižší. Je to dáno několika faktory:

- Nenaplnění základního předpokladu, což je úspěšné absolvování kvalitního základního vzdělávání.
- Determinace sociálního vyloučení, které výrazně formuje jejich osobnostní potenciály (sociálně vyloučené prostředí je limitující v různých oblastech kvality života).
- Nižší profesní aspirace žáků a jejich rodičů.
- Nedostatek pozitivních vzorů.
- Finanční náročnost studia.

Pro podporu středoškolského a vyššího odborného vzdělání je Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy realizován dotační program, ve kterém bylo v roce 2015 podpořeno 1023

žáků celkovou dotací 4 737 800 Kč. Vysokoškolští romští studenti jsou podporováni stipendii. V akademickém roce 2015/2016 bylo podáno 57 žádostí o stipendium, přiznáno bylo 34 stipendií v celkové výši 1 183 653 Kč.

V oblasti zaměstnanosti Romů neexistují přesné statistiky, protože úřad práce nemůže evidovat nezaměstnané ve vztahu k jejich rase. Dle Úřadu vlády ČR (2016, str. 30) jsou Romové nejohroženější skupinou na trhu práce. Jeden z hlavních důvodů jsou předsudky zaměstnavatelé vůči Romům. Zaměstnavatelé považují Romy za lidi nespolehlivé, kterým se nechce pracovat. Problémem bývá také nízké vzdělání a kvalifikace romských uchazečů o zaměstnání. Problém romské nezaměstnanosti není pouze na straně zaměstnavatelů. Pro Romy je demotivující i jejich vysoká míra zadluženosti a případné exekuce. Při legálním zaměstnání dochází ke srážkám ze mzdy, a proto někteří Romové volí raději pracovat v oblasti šedé ekonomiky, tzv. na černo. Úřad práce realizuje v rámci aktivní politiky zaměstnanosti projekty, které by měly podpořit možnosti zaměstnanosti Romů, ať už je to práce na zkoušku či mentoring.

Vláda ČR každoročně vydává finanční prostředky na výlučnou podporu Romů. Dále jsou podporovány projekty v oblasti kultury, vzdělávání, bydlení, zaměstnanosti a sociálního začleňování. I přes veškerou snahu Vlády ČR podpořit Romy, Samková (2011, str. 22) konstatuje, že namísto toho, aby byla podporována emancipace Romů a jejich hnutí, je úsilí věnováno sociální práci s Romy. Vytvoření Agentury pro sociální začleňování, pak Samková považuje za pokrytecké a ponižující.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Pro výzkumnou část této bakalářské práce je třeba definovat pojmy, které s výzkumem úzce souvisí (mladá dospělost, vztah, postoje).

Období **mladé dospělosti** je autory vymezováno různě. Například Vágnerová (2007) vymezuje mladou dospělost od 20. do 35. roku života. Langmeier a Krejčířová (2006) nazývají toto období „časná dospělost“. Je to období, které považují za přechodné mezi adolescencí a plnou dospělostí, vymezené od 20. do 25. – 30. roku života.

Na základě výše uvedeného bude pro tento výzkum chápána mladá dospělost jako období od 20. do 30. věku života.

Mladou dospělost můžeme charakterizovat ukončením vývoje ve třech dimenzích – somatické, psychické a sociální. Od mužů se očekává síla, nezávislost v rozhodování, dominance, větší racionalita, od žen se naopak očekává větší submisivnost a přizpůsobivost, citlivost, empatie, zájem o druhé a důraz na celkový vzhled. Vágnerová (2007) řadí mezi další znaky mladé dospělosti například relativní svobodu v chování a rozhodování a s ní spojenou zodpovědnost, změnu vztahů s rodiči, schopnost samostatného života vč. ekonomické samostatnosti, a schopnost člověka podat maximální výkon (i po mentální stránce). (Vágnerová, 2007, str. 35 – 38).

Podle sociálně-psychologického modelu vytvořeného americkým vědcem G. Batesonem (1972) lze chápat **vztah** jako psychologickou reakci ovlivněnou informacemi, které si o sobě dané osoby vyměnili. Nejedná se o čistě kognitivní akt, protože informace jsou transformovány do pocitů. Tento model lze lépe pochopit na konkrétním příkladu: Jestliže osoba A se o osobě B domnívá, že je nespolehlivá, vyvolává to u osoby A pocit nedůvěry a s ním spojenou motivaci – osoba A nebude po osobě B požadovat nic důležitého. Tato transformace informací do pocitů (emocí) se označuje jako percepce a je východiskem motivace jednání a vytváření postojů (hodnotících vztahů).

Fishbein a Ajzen (in Hayes, 1993) definují **postoje** jako naučené sklony (příznivé, nepříznivé) k reakci na daný objekt, osobu či událost. Postoje mají tři základní rysy: Jsou naučené, konzistentní a mohou být příznivé či nepříznivé. Krech, Crutchfield a Blachey (in Hayes, 1998, str. 95) mají podobný názor. „*Postoje jsou stabilní systémy pozitivního nebo negativního hodnocení, emočních pocitů a technik jednání týkajících se sociálních cílů.*“ Hayes

(1993) k této definici dodává, že se lze postoje chápat jako určité mentální nastavení, které navíc obsahuje hodnotovou složku.

V této práci je chápán vztah jako souhrn informací, pocitů, domněnek a postojů, které chová osoba A k osobě B.

4.1 Výzkumný problém a výzkumné cíle

Vymezení výzkumného problému: Vztah mladých dospělých k Romům a imigrantům z blízkého východu.

Výzkumný cíl: Zjistit informace, zkušenosti a pocity mladých dospělých vůči Romům a imigrantům z Blízkého východu.

Dílčí cíle:

- Zjistit, zda mají lidé v období mladé dospělosti informace o Romech a Imigrantech z Blízkého východu a zda se tyto informace liší u obou skupin.
- Zjistit, jaké pocity prožívají lidé v mladé dospělosti, když se mluví o obou skupinách lidí nebo když jsou v jejich společnosti.
- Zjistit, jaké pocity prožívají lidé v mladé dospělosti, když se mluví o obou skupinách lidí nebo když jsou v jejich společnosti.
- Zjistit, jaké mají lidé v mladé dospělosti tendence jednat s oběma skupinami lidí.

4.2 Metodika vyhodnocení výzkumu

Pro grafické metody zobrazování dat Chráska (2016, str. 37-39) doporučuje využít např. histogramy četností, polygony četností, součtové křivky či výsečové grafy. V této bakalářské práci bude pro vyhodnocení jednotlivých otázek využít zejména výsečový graf, sloupcový a skládaný sloupcový graf.

4.3 Dotazník a sběr dat

Dotazník se skládal z pěti částí.

První část dotazníku sloužila k identifikaci respondenta. Zde respondent vyplňoval svůj věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání a počet obyvatel obce jeho pobytu.

Druhá část se zabývala informovaností mladých dospělých o Romech a imigrantech z Blízkého východu a také tomu odkud tyto informace respondenti čerpají.

Navazovala část třetí, jejímž cílem bylo zjistit, jaké pocity prožívají lidé v mladém věku, když se mluví o Romech a imigrantech z Blízkého východu nebo když jsou v jejich společnosti.

Čtvrtá část dotazníku zkoumala, jaké jsou osobní zkušenosti lidí v mladém věku s Romy a imigranty z Blízkého východu.

Poslední část dotazníku byla zaměřena na tendence jednání s oběma skupinami lidí.

Dotazník byl podroben předvýzkumu na vzorku deseti osob, aby bylo ověřeno smysluplnost otázek. Předvýzkum byl proveden 27.2.2018. Na základě předvýzkumu bylo několik otázek a možných odpovědí upraveno. Ostré zahájení sběru dat bylo spuštěno 1.3.2018 ve 20:00 hod a ukončeno bylo 12.3.2018 ve 23:59 hod.

- Počet odevzdaných (vyplněných dotazníků) 299
- Z toho neúplných 0
- Vyřazeno dotazníků (nevyhovující věk) 5
- Celkem relevantních dotazníků 294

5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU

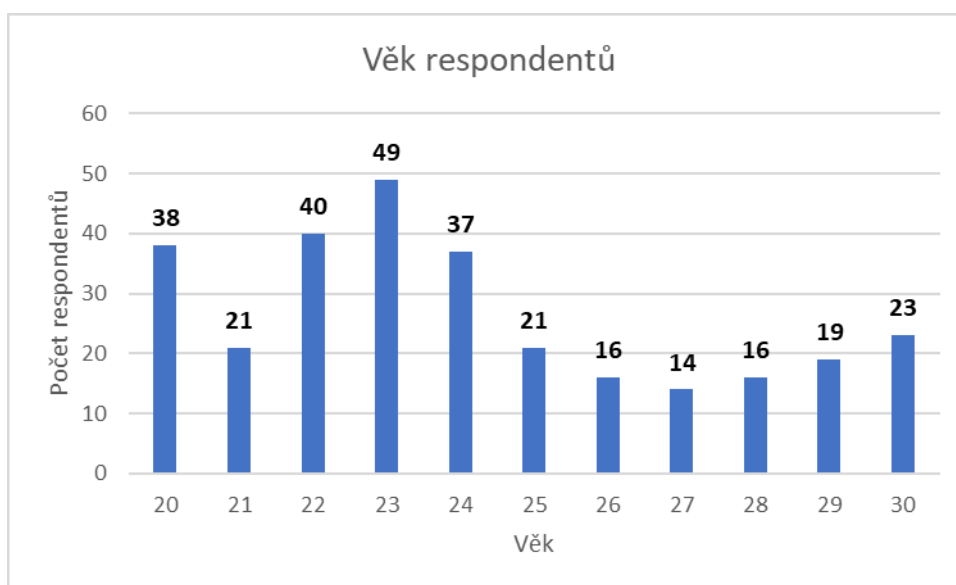
V této části bakalářské práce je výzkum vyhodnocen. K hodnocení je využita popisná statistika a komparace. Nejdříve jsou popsány a vyhodnoceny odpovědi v jednotlivých částech dotazníku a následně jsou okomentovány rozdíly ve vnímání obou skupin osob, tedy Romů a imigrantů z Blízkého východu.

5.1 Identifikace respondentů

Identifikace respondentů byla zjišťována čtyřmi otázkami.

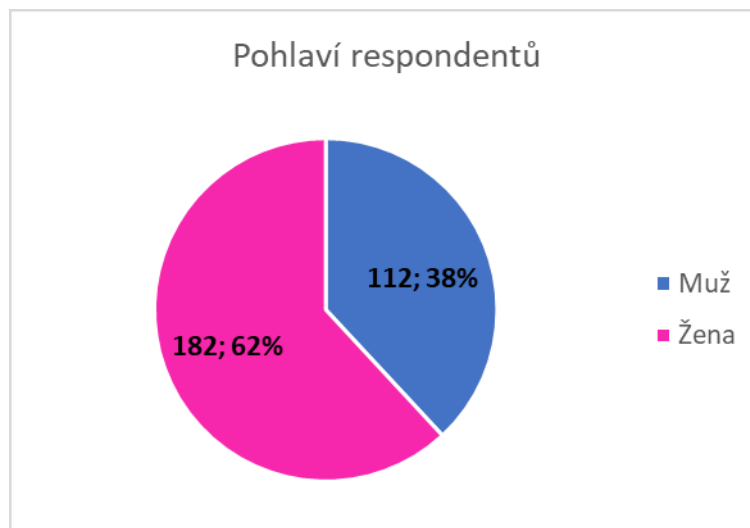
- Jaké je Vaše pohlaví?
- Jaký je Váš věk?
- Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- Kolik obyvatel má obec, ve které v současné době bydlíte?

Velmi důležitou informací, v oblasti identifikace respondenta, byl jeho věk. Mladá dospělost je v tomto dotazníku ohraničena věkem od 20 do 30 let. Odpovědi respondentů, kteří nebyli ve stanoveném intervalu, byly z hodnocení vyřazeny. Z celkového počtu 299 odevzdaných dotazníků bylo relevantních 294, věk respondenta zde byl v požadovaném rozmezí. Nejčastější věk respondentů byl 23 let. Nejméně častý pak věk 27 let. Zastoupení jednotlivých věkových skupin zobrazuje sloupcový graf č.1.

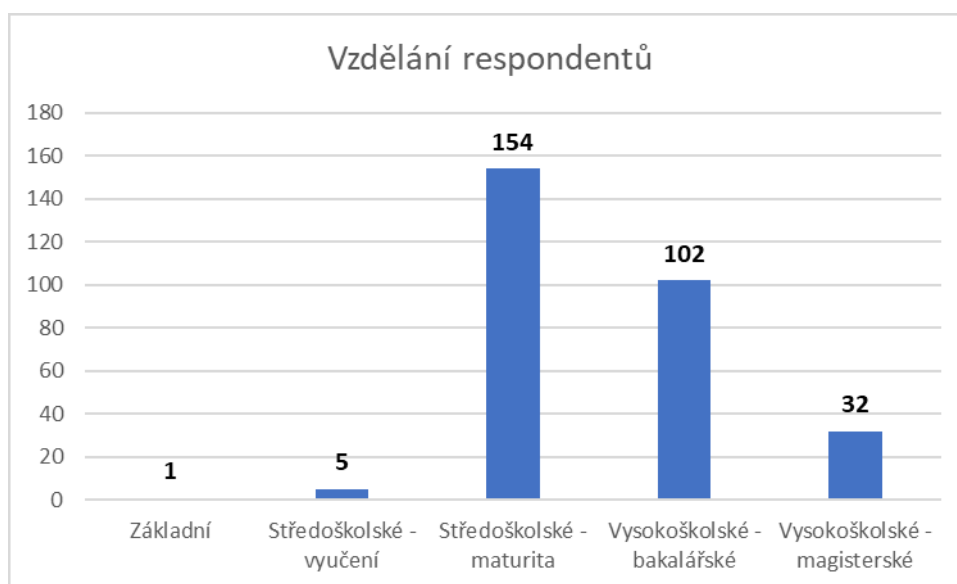
Graf 1: Věk respondentů

Z celkového počtu 294 respondentů bylo 112 mužů a 182 žen. Poměr zastoupení mezi jednotlivými pohlavími zobrazuje graf č.2.

Graf 2: Respondenti dle pohlaví

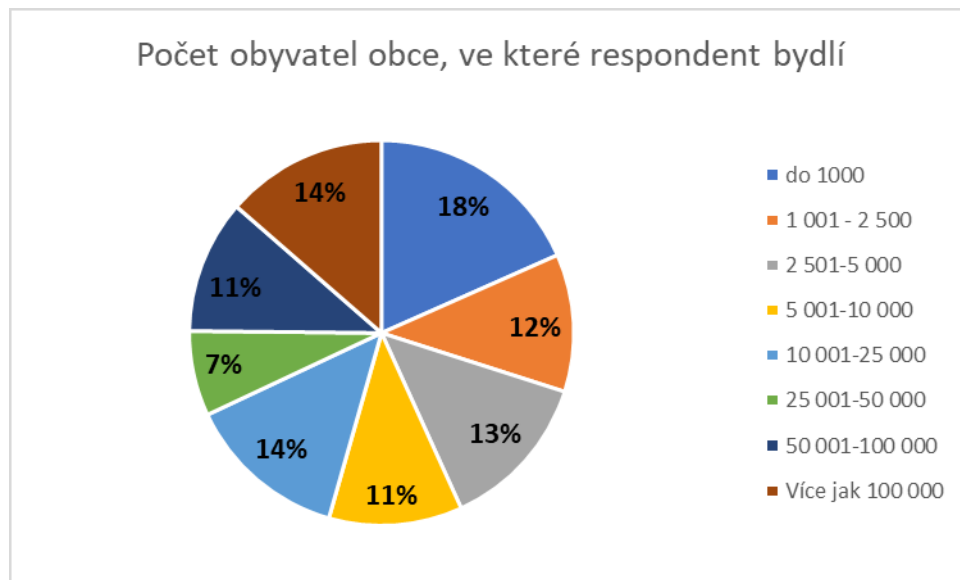
Další identifikační otázkou byl dotaz na nejvyšší dosažené vzdělání respondenta. Nejčetnější skupinou respondentů byli mladí dospělí s maturitní zkouškou, jejichž zastoupení bylo téměř 53 %. Druhou největší skupinou byli vysokoškolsky vzdělaní, s bakalářským stupněm vzdělání (35 %), a třetí nejpočetnější skupinou s magisterským vzděláním (11%). Pouze 6 respondentů mělo vzdělání nižší nežli výše uvedené. Poměr vysokoškolsky vzdělaných respondentů vůči respondentům bez vysokoškolského vzdělání byl 46 % ku 54 %.

Graf 3: Respondenti dle nejvyššího dosaženého vzdělání

Poslední otázka v této části dotazníku byla zaměřena na velikost obce, ve které respondent v současné době bydlí. Respondenti měli možnost vybírat z osmi různých možností. Nejvíce

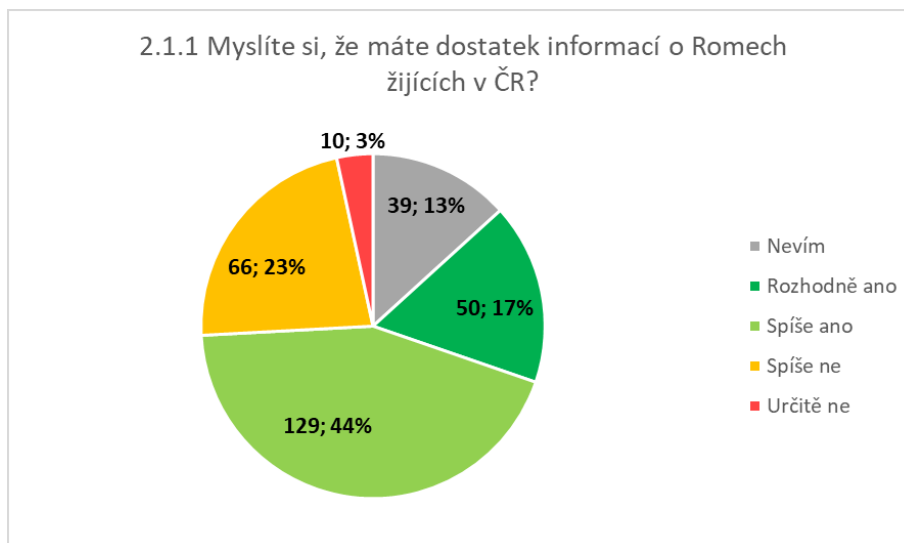
respondentů bydlí v malých obcích do 1 000 obyvatel (18%) nejméně pak v obcích s počtem obyvatel od 25 001 do 50 000. Žádná z možných kategorií nijak zásadně nepřevažovala, proto lze konstatovat, že respondenti byli poměrně dobře zastoupeni ve vztahu k počtu obyvatel obce, ve které bydlí.

Graf 4: Počet obyvatel obce respondentů

5.2 Informovanost mladých dospělých o Romech a imigrantech z Blízkého východu

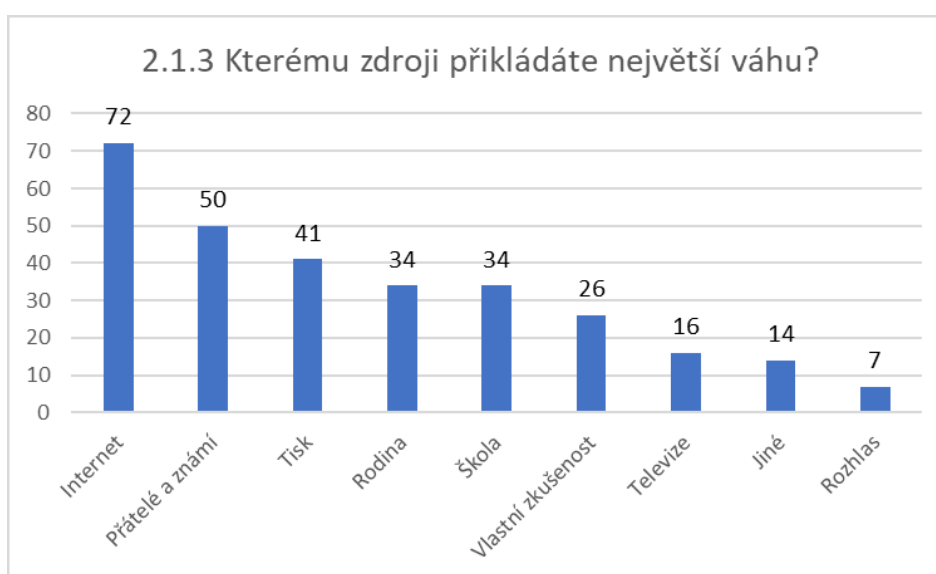
První otázka této části dotazníku se dotazovala na to, zda si respondenti myslí, že mají dostatek informací o Romech žijících v ČR. Jedna čtvrtina respondentů (26%) uvedla, že informace spíše či rozhodně nemají. Oproti tomu 61 % respondentů uvedlo, že si myslí že je jejich informovanost spíše či určitě dostatečná. Pouze 39 % respondentů nedokázalo na tuto otázku konkrétně odpovědět (nevědělo).

Graf 5: Informovanost o Romech žijících v ČR

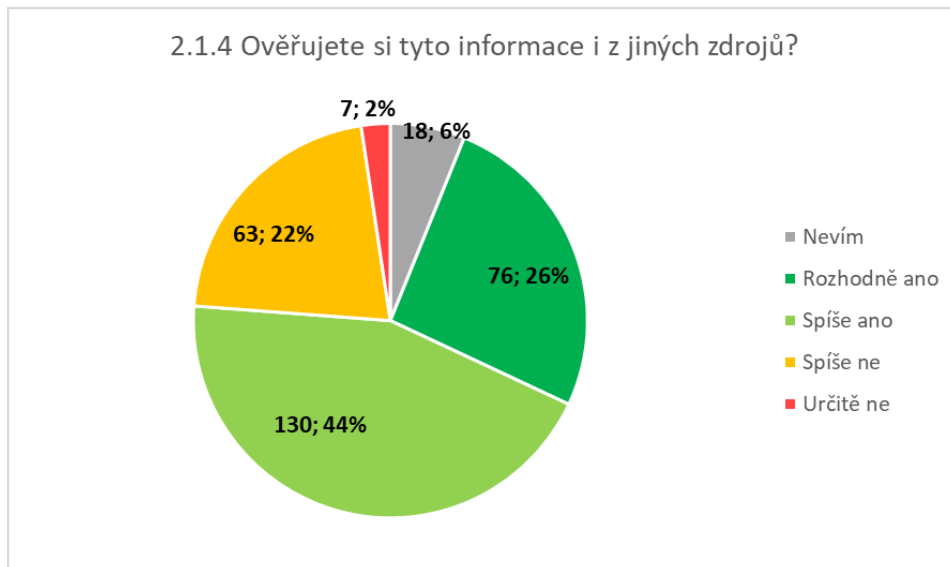
Následoval dotaz na zdroje informací, ze kterých respondenti čerpají. Měli na výběr z osmi možností, přičemž mohli označit až tři z nich. Nejčastěji uváděným zdrojem byl internet (87%), následně pak televize (64%) a přátelé a známí (58%). Pouze jedna třetina respondentů uvedla, že zdrojem informací o Romech žijících v ČR je pro ně škola.

Doplňující otázkou bylo, ke kterému z uvedených zdrojů přikládají respondenti největší váhu. Jedna čtvrtina respondentů uvedla, že největší váhu přikládají informacím na internetu, jedna šestina respondentů pak považují za důležité informace od přátel a známých. I přes to, že jako zdroj informací se umístila televize na druhém místě, váhu ji přikládá pouze 5,5 % respondentů.

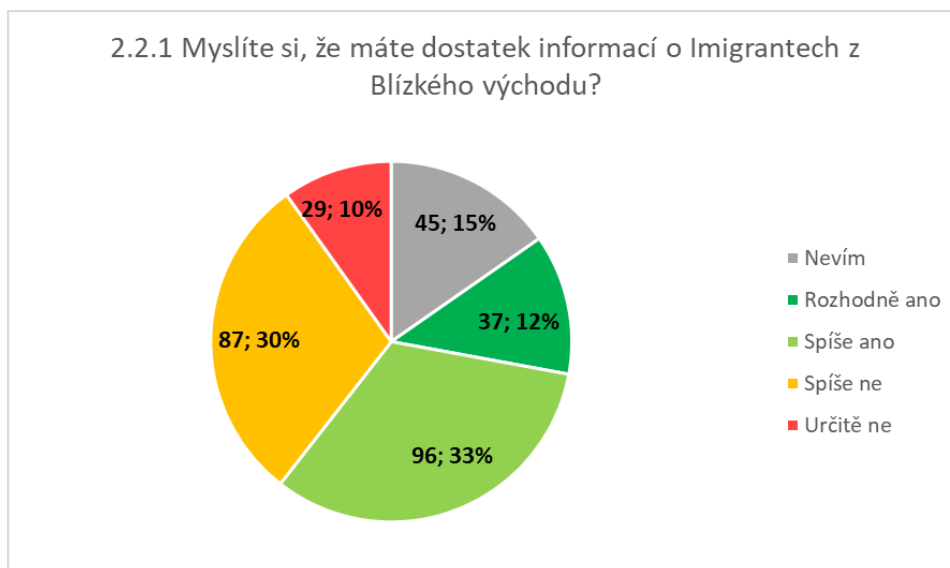
Graf 6: Zdroje, kterým je přikládána největší váha respondentů (Romové)

Poslední otázkou z oblasti informovanosti respondentů ohledně Romů bylo, jejich ověřování i z jiných zdrojů, respektive, zda si respondenti ověřují informace i jinde. 70 % respondentů si své informace ověřuje i z jiného zdroje.

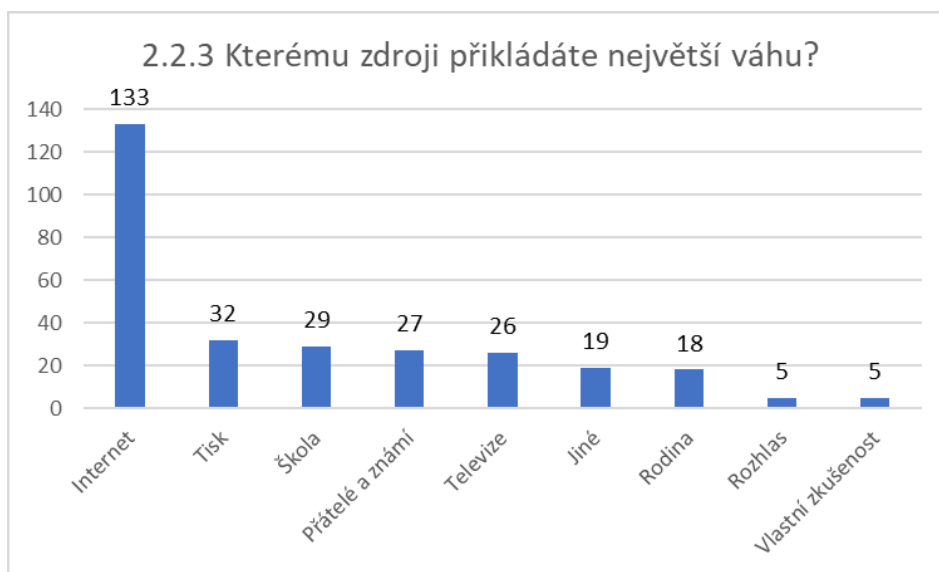
Graf 7: Ověřování si informací o Romech z jiných zdrojů

Stejně otázky ohledně informovanosti byly položeny i ve vztahu k imigrantům z Blízkého východu. Téměř polovina respondentů (45%) uvedla, že má dostatek informací. O něco méně respondentů (40 %) si myslí, že dostatek informací spíše či určitě nemá.

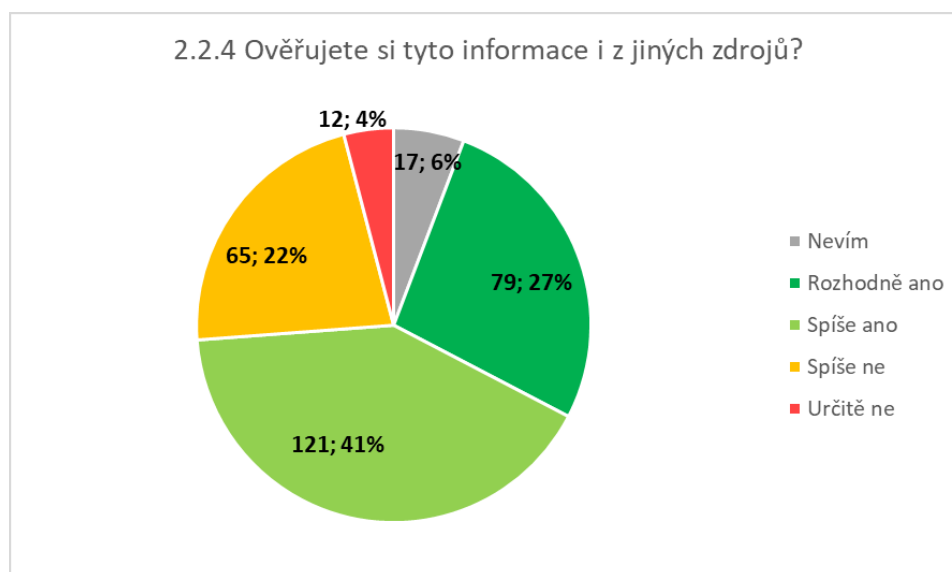
Graf 8: Informovanost o imigrantech z Blízkého východu

Na otázku, ze kterých zdrojů respondenti informace ohledně imigrantů čerpají byl nejčastěji uváděným zdrojem internet (89%), následně pak televize (65%) a tisk (50%). Pouze jedna čtvrtina respondentů uvedla, že zdrojem informací o imigrantech z Blízkého východu je pro ně škola. Doplnující otázkou opět bylo, ke kterému z uvedených zdrojů přikládají respondenti největší váhu. Po 10 % respondentů pak přikládá největší váhu téměř shodně tisku, škole, televizi a přátelům a známým. Graf č. 9 zobrazuje četnosti jednotlivých odpovědí.

Graf 9: Zdroje, kterým je přikládána největší váha respondentů (imigranti)

Poslední otázkou z oblasti informovanosti respondentů ohledně imigrantů z Blízkého východu bylo ověřování těchto informací. Více jak 2/3 respondentů si své informace ověřuje i z jiného zdroje.

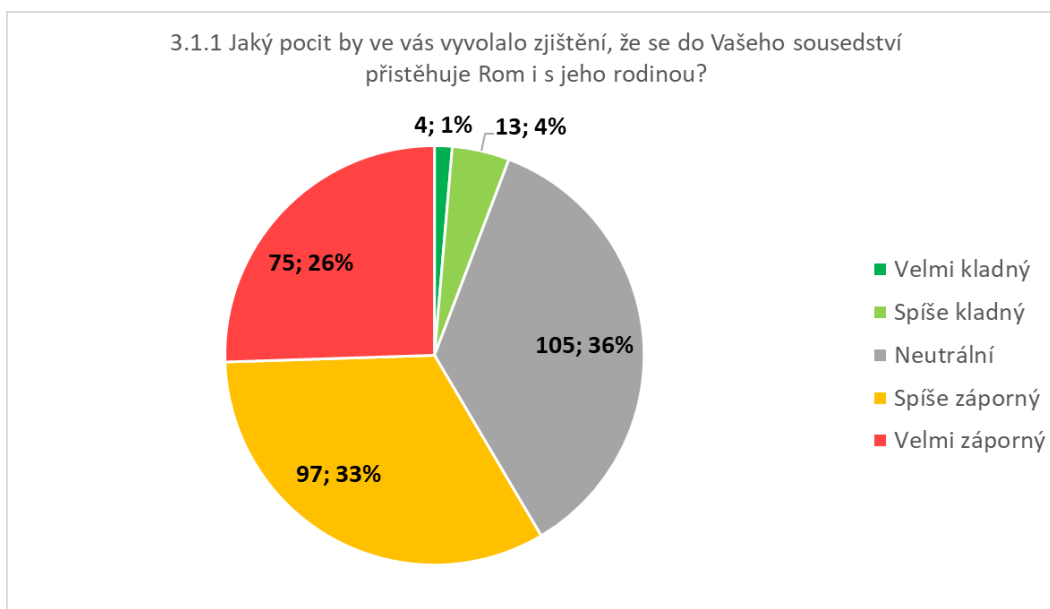

Graf 10: Ověřování si informací o imigrantech z jiných zdrojů

5.3 Pocity lidí v mladém dospělosti, když se mluví o Romech a imigran- tech z Blízkého východu nebo když jsou v jejich společnosti

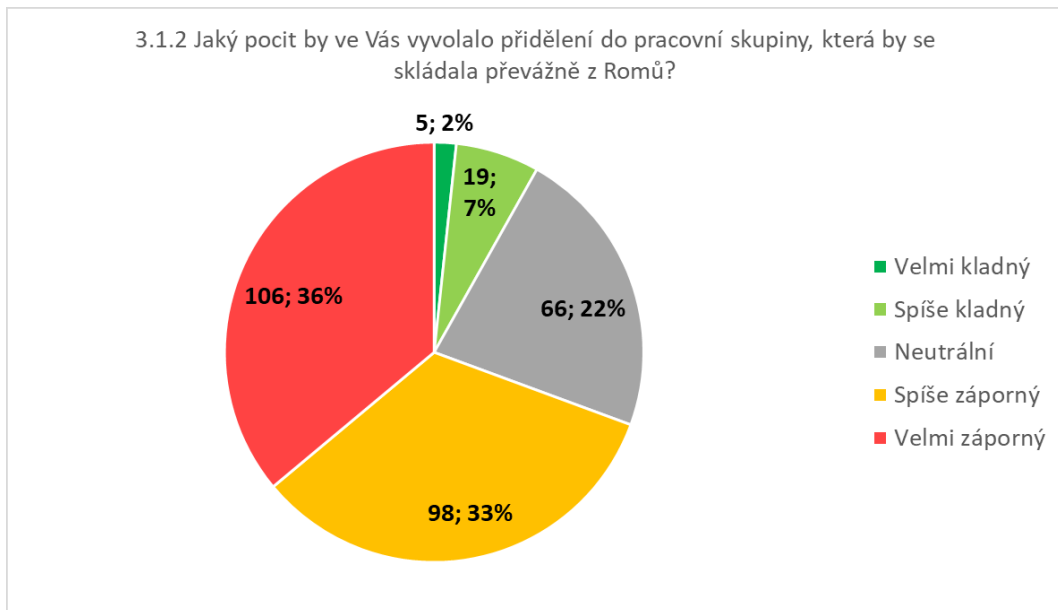
V této části dotazníku bylo zkoumáno, jaké pocity by pociťovali mladí dospělí v určitých situacích. Následně bylo respondentům předloženo 13 vlastností, přičemž měli odpovědět, zda si myslí, že daná vlastnost většinově patří dané skupině osob.

První otázka zkoumala, jaký pocit by v respondentovi vyvolalo zjištění, že se do jeho sousedství přistěhuje Rom i s jeho rodinou. Téměř 60 % respondentů odpovědělo, že by byl jejich pocit spíše, či velmi záporný. Neutrální pocit by toto zjištění vyvolalo u 36 % respondentů. Pozitivní hodnocení tohoto zjištění uvedlo pouze 17 osob.

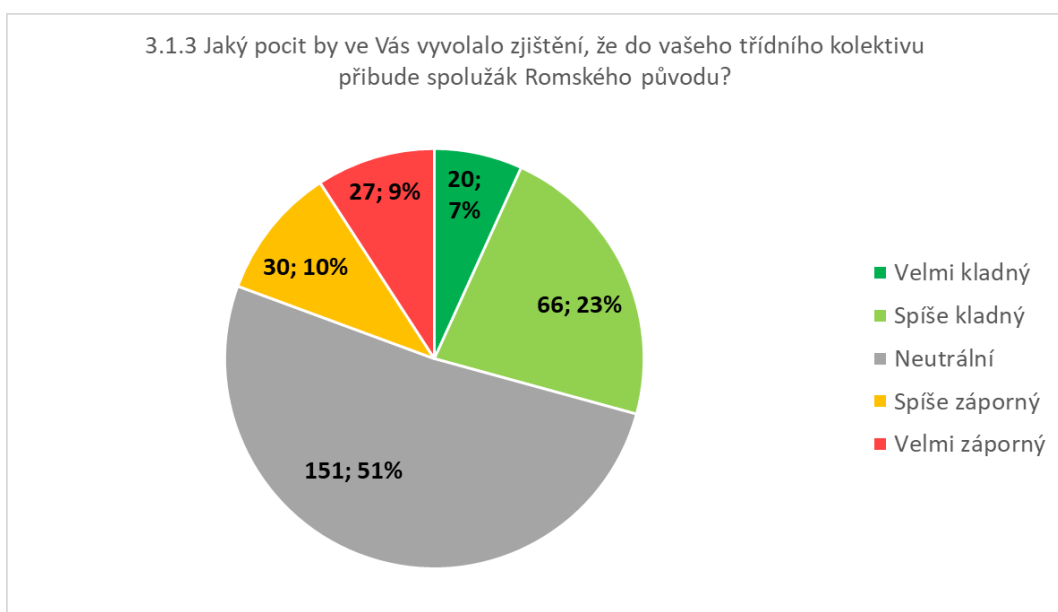
Graf 11: Pocity respondentů při zjištění, že se do jejich sousedství přistěhuje Rom i s jeho rodinou

Druhá otázka zkoumala pocity při přidělení do pracovní skupiny složené převážně z Romů. U více jak 2/3 respondentů by toto přidělení vyvolalo spíše či velmi záporný pocit. Pouze desetina respondentů uvedla, že by toto přidělení vnímalo kladně – tedy že by jejich pocit byl kladný.

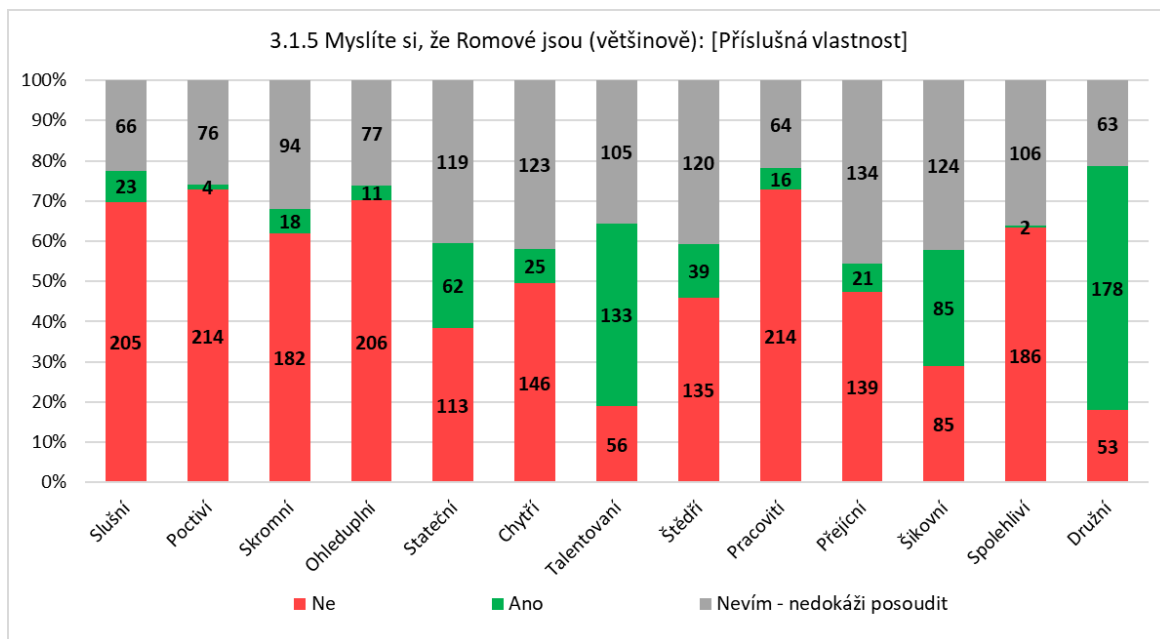
Graf 12: Pocity respondentů při přidělení do pracovní skupiny složené převážně z Romů

Poslední otázkou vztahující se k pocitům byla otázka směřována na přibytí romského spolužáka do třídního kolektivu. Více jak polovina respondentů uvedla, že tato situace by v nich vyvolala neutrální pocit. U 30 % respondentů by nový spolužák romského původu vyvolal pocit spíše či velmi kladný. Pouze necelá pětina respondentů uvedla opačnou variantu odpovědi – tedy pocit spíše či velmi záporný.

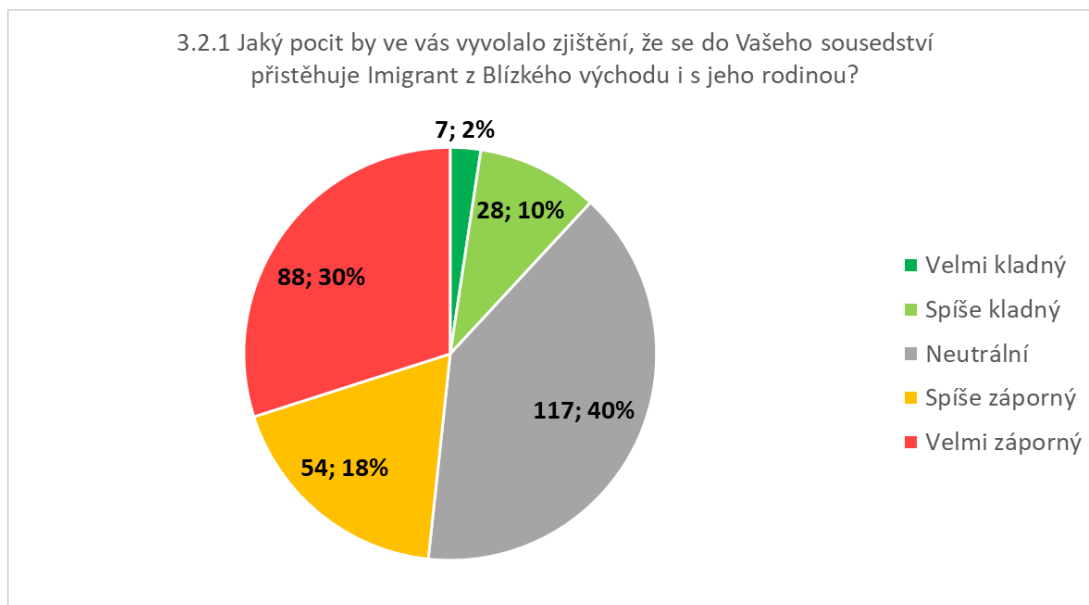
Graf 13: Pocity respondentů při příchodu Roma jako spolužáka do třídního kolektivu

Součástí této dotazníkové části byla i série otázek, týkajících se vlastností Romů. Respondenti měli na výběr ze tří možností. Tedy zda si myslí, nemyslí či neví, že Romové většinou disponují danou vlastností. Cca 2/3 respondentů se domnívá, že Romové nejsou slušní, poctiví, skromní, ohleduplní, pravdomluvní a spolehliví. Tyto vlastnosti jim přisoudilo méně než 10 % dotázaných. Téměř polovina respondentů (45 %) si myslí, že jsou Romové talentovaní, ještě větší podíl (60,5 %) respondentů uvedlo, že jsou Romové družní.

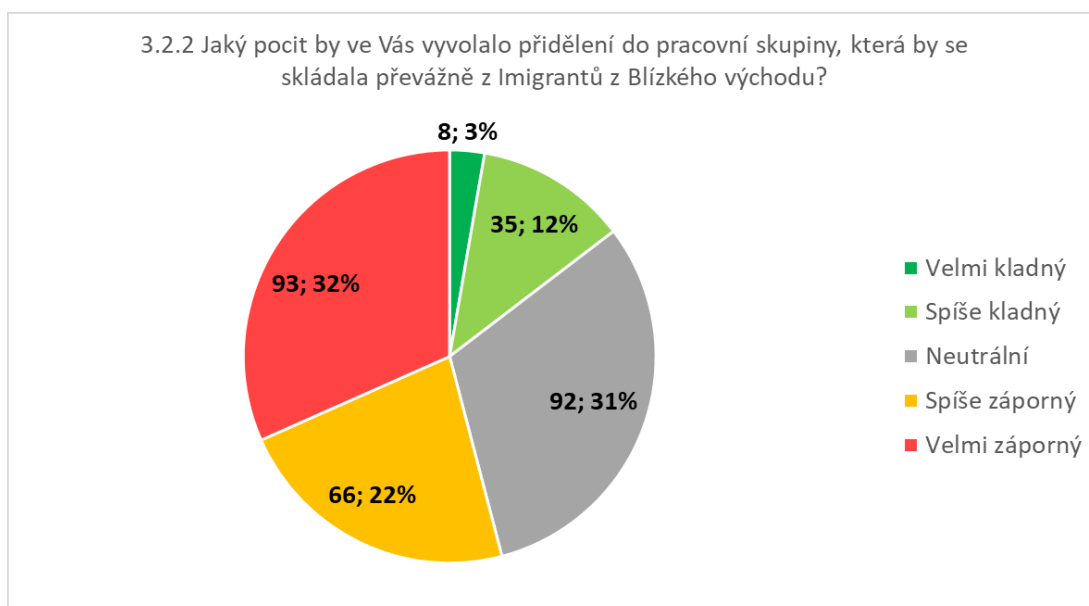
Graf 14: Odpovědi respondentů k vlastnostem Romů

Stejně otázky byly položeny i ve vztahu k imigrantům z Blízkého východu. Téměř polovina respondentů uvedla, že by v nich vyvolalo záporný pocit zjištění, že se do jejich sousedství přistěhuje imigrant z Blízkého východu i s jeho rodinou. 40 % respondentů pak uvedlo, že by v nich toto sousedství vyvolalo neutrální pocit. Pouhá jedna desetina respondentů uvedla, že by v nich toto zjištění vyvolalo velmi či spíše kladný pocit.

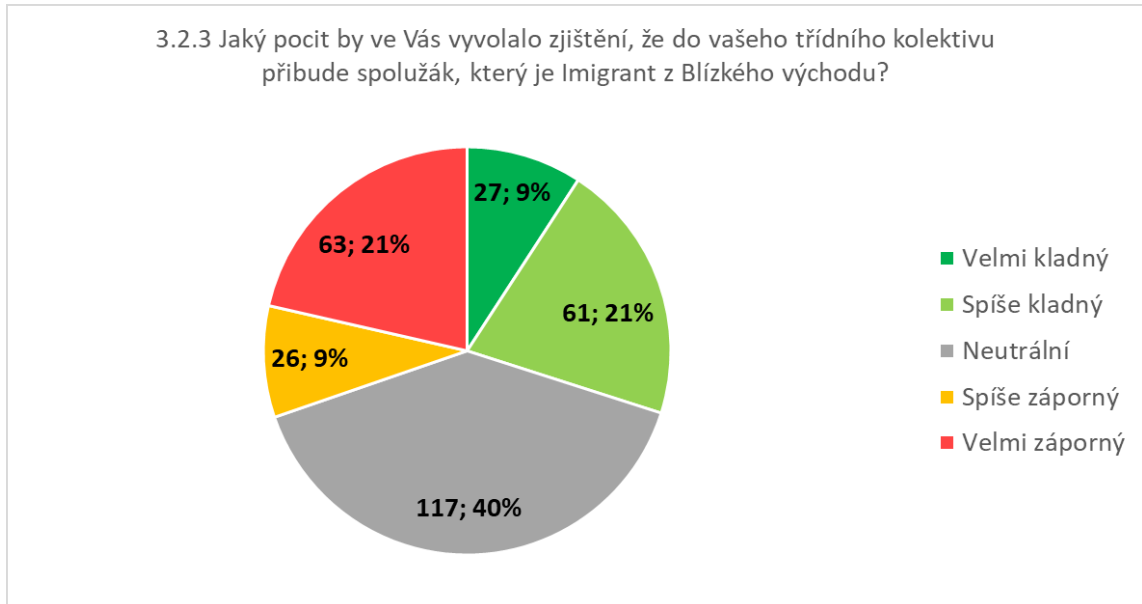
Graf 15: Pocity respondentů při zjištění, že se do jejich sousedství přistěhuje imigrant z Blízkého východu i s jeho rodinou

Kladný pocit při přidělení do pracovní skupiny složené převážně z imigrantů z Blízkého východu by zažívalo 15 % respondentů. Téměř třetina respondentů uvedla, že by přidělení do této pracovní skupiny vnímala neutrálně. Více jak u poloviny respondentů by přidělení do pracovní skupiny složené převážně z imigrantů z Blízkého východu vyvolalo záporný pocit.

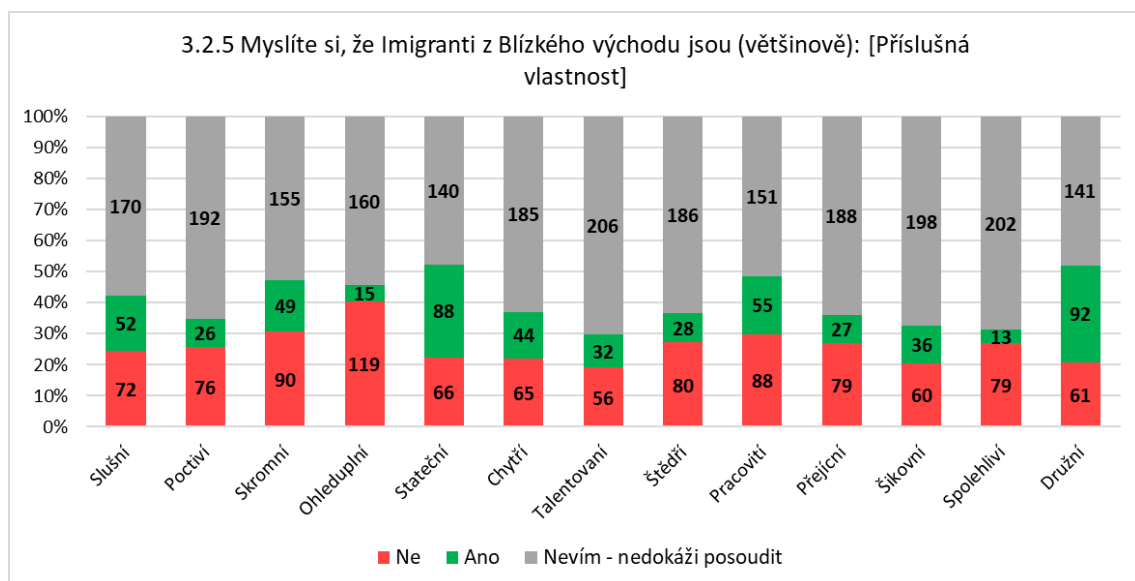
Graf 16: Pocity respondentů při přidělení do pracovní skupiny složené převážně z imigrantů z Blízkého východu

Imigranta z Blízkého východu jako spolužáka neutrálně ohodnotilo 40 % respondentů. Shodně – po 30 % respondentů uvedlo, že by byl jejich pocit z nového spolužáka kladný ale i záporný.

Graf 17: Pocity respondentů při příchodu imigranta z Blízkého východu jako spolužáka do třídního kolektivu

Neinformovanost respondentů ohledně imigrantů z Blízkého východu se projevila i v případě označování jejich vlastností. V průměru 60 % respondentů u každé z vlastností odpovědělo, že neví či nedokáže posoudit, zda touto vlastností imigranti disponují. U každé z vlastností alespoň 20 % respondentů uvedlo nesouhlasnou odpověď.

Graf 18: Odpovědi respondentů k vlastnostem imigrantů z Blízkého východu

Respondenti měli v této části dotazníkového průzkumu možnost napsat první slovo, které je napadne, když se řekne Rom, respektive imigrant z Blízkého východu.

Nejčastějšími odpověďmi v souvislosti s Romy byly:

- Cigán 54
- Sociální dávky 29
- Zloděj, krádeže 26
- Problém 12
- Člověk 12
- Nepřizpůsobivost 11
- Nepracující 12
- Špína, nepořádek 12
- Tmavá pleť 9
- Menšina 6
- Hudba 6

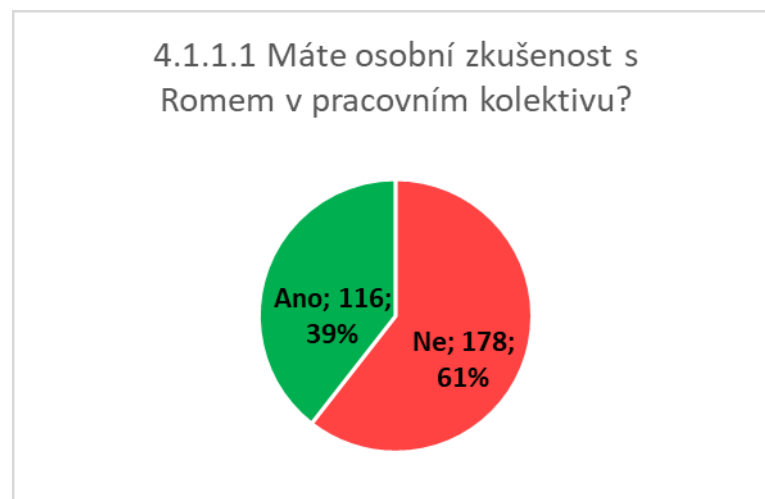
Nejčastějšími odpověďmi v souvislosti s Imigranty z Blízkého východu byly:

- Islám, muslim 35
- Terorismus, atentát 28
- Uprchlík, utečenec 19
- Válka 17
- Nevím 16
- Strach 9
- Problém 7
- Ekonomický imigrant 7
- Cizinec 7
- Nebezpečí 7
- Pomoc 6
- Nepřizpůsobivost 4
- Jiná kultura 4

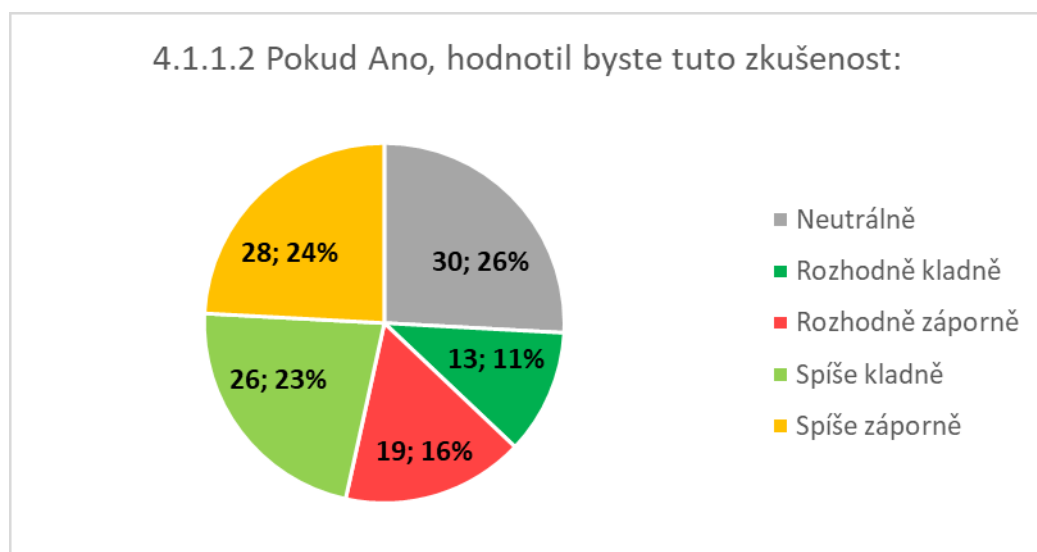
5.4 Osobní zkušenosti lidí v mladém dospělých s Romy a imigranty z Blízkého východu

Předposlední část dotazníku byla zaměřena na osobní zkušenost mladých dospělých. Byla zkoumána zkušenost v pracovním a školním kolektivu, se sousedstvím a také v oblasti osobních vztahů – přátelství, kamarádství či známost. Respondenti měli možnost své osobní zkušenosti podrobněji popsat. Rovnoměrně vybrané komentáře jsou citovány pod každou ze zkoumaných zkušeností.

Téměř 40 % respondentů má osobní zkušenost s Romem v pracovním kolektivu. Jedna čtvrtina respondentů hodnotí tuto zkušenost neutrálně, 40 % respondentů záporně a jedna třetina kladně.

Graf 19: Osobní zkušenost s Romem v pracovním kolektivu

Graf 20: Hodnocení osobní zkušenosti s Rome v pracovním kolektivu

Vybrané komentáře k Romům v pracovním kolektivu:

„Když je pod dohledem, tak pracuje, jinak hledá, kde by co vykoumal k jeho prospěchu.“

„Náš zaměstnanec, přidavač na stavbě, opakovaně prosil o práci, škemral o zálohu a už nepřišel...“

„Svou práci odvedli, ale člověk je musel mít pořád pod dohledem, aby pracovali tak, jak mají. Museli být neustále vedeni a uhánění do práce.“

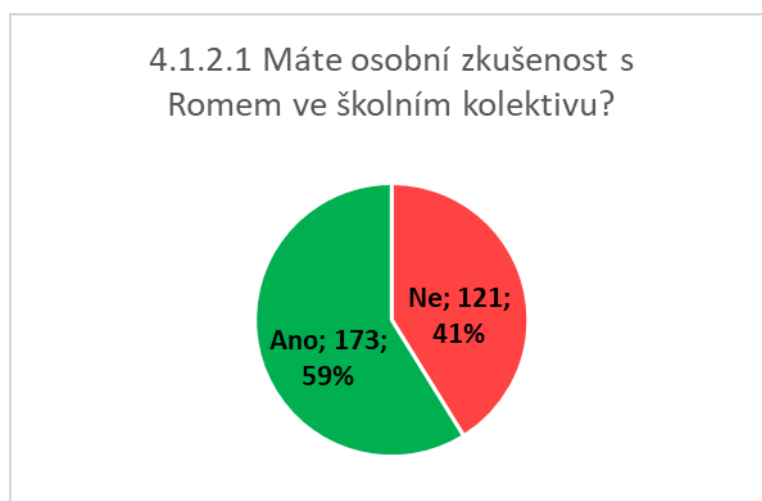
„Romka pracuje jako plánovačka výroby a je nadmíru spolehlivá a dobrá v tom, co dělá.“

„Byl mým kolegou v restauraci, kde jsem byla na brigádě. Velmi šikovný barman, hodný kluk.“

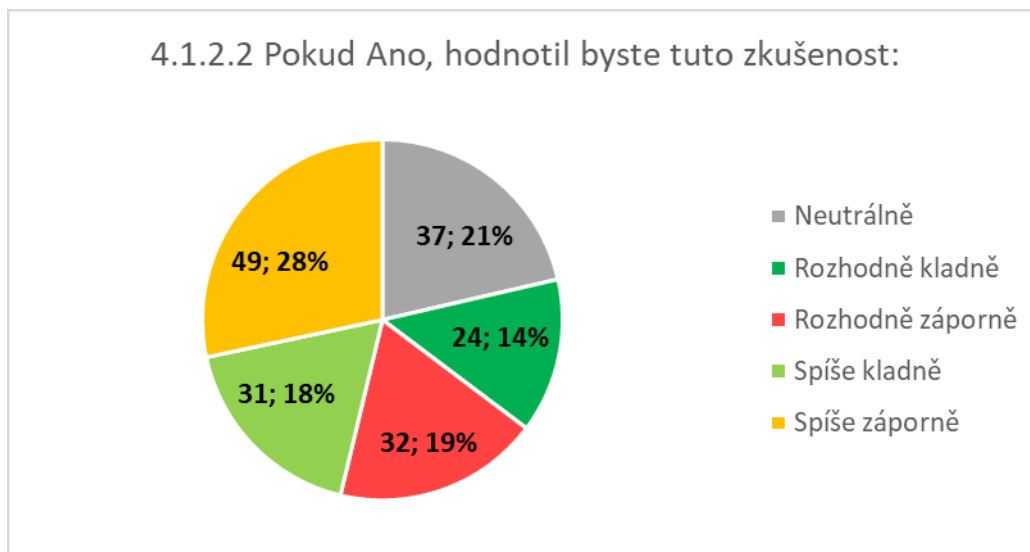
„Líný, sprostý, agresivní, zloděj.“

Z volných komentářů respondentů vyplývá, že respondenti skutečně mají jak pozitivní, tak negativní zkušenosti. Často bylo uváděno, že pokud nebyli romští spolupracovníci pod dohledem, nepracovali správně nebo vůbec. Na druhou stranu zažili respondenti i opačné zkušenosti, tedy pracovitě a bezproblémové kolegy.

S Romem jako se spolužákem se setkala 59 % respondentů. Téměř polovina z nich hodnotí tuto zkušenost spíše či rozhodně záporně. Oproti tomu jedna třetina respondentů hodnotí tuto zkušenost kladně.

Graf 21: Osobní zkušenost s Romem ve školním kolektivu

Graf 22: Hodnocení osobní zkušenosti s Romem ve školním kolektivu

Osobní zkušenosti respondentů s romským spolužákem.

„Naučil se, několikrát propadnul a tím zdržovat ostatní od běžné výuky, musely se na něj brát ohledy, špinavý, zápach, nenosil peníze na školní akce.“

„Na 2. stupni ZŠ byl cikán, který již 2x propadl – byl jsem od něj šikanován...“

„Na základní škole byly tyto moje zkušenosti spíše negativní. Romský spolužák byl, hlavně k učitelům, velmi příslušný až sprostý. Myslím, že se tím ale snažil získat respekt v třídním kolektivu, stát se zajímavým a získat obdiv spolužáků. Na druhou stranu byl ochranářský a uměl bojovat za zájmy spolužáků, kteří ho "brali".“

„Drzý fracek, kterému bylo vzdělání úplně ukradený, zloděj.“

„Spolužák ze základní školy, který se choval ke spolužákům slušně.“

„Nechoval se jinak než ostatní bílí spolužáci.“

„Neochotný se vzdělávat, sprostý, sobecký.“

„Spolužák manipuloval s třídním kolektivem a učiteli, šikanoval slabší spolužáky.“

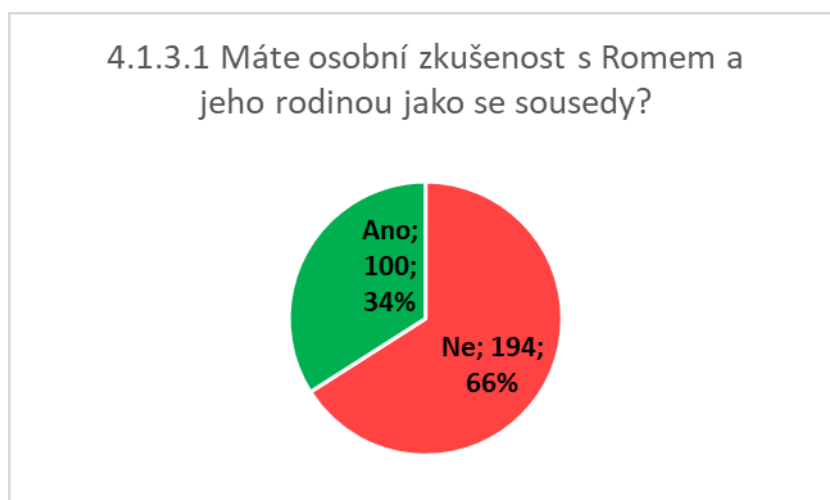
„Ve třídě dělali nepořádek, nebyli schopni se soustředit, rušili ostatní spolužáky při výuce, nedosahovali žádné výsledky, ve škole spíše nebyli, než byli.“

„Rom šikanoval všechny děti a využíval skutečnosti, že pochází z menšinového etnika.“

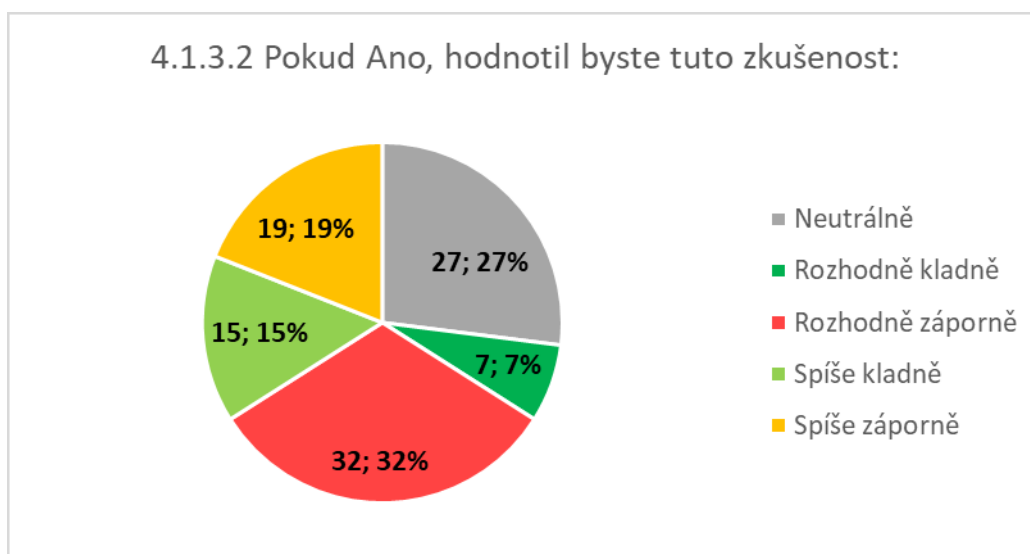
Překvapující, poměrně často se vyskytující zkušeností respondentů, byla šikana ze strany romského spolužáka, a to i přes to, že byl ve třídě jediný, tedy v menšině. Objevovali se i

zkušenosti s naprosto bezproblémovými spolužáky (většinou to byli žáci, kteří byli v pěstounské péči, či měli jednoho pouze jednoho rodiče Roma).

Osobní zkušenost s Romem jako se sousedem je u respondentů nejméně častá. Tuto zkušenost mělo přesně 100 respondentů (tj. 34 %). Více jak polovina z nich hodnotí tuto zkušenost záporně a pouze 22 % ji hodnotí kladně.

Graf 23: Osobní zkušenost s Romem jako se sousedem

Graf 24: Hodnocení osobní zkušenosti s Romem jako se sousedem

Negativní zkušenosti s Romy jako sousedy popisovali respondenti následovně:

„Křik, hluk, zápach, hádky, devastace domu a okolí.“

„Začalo se krást a ničit.“

„Nepracovali a kradli v okolí co se dalo.“

„Špatné vztahy, zloději, rozkradli, co se dalo.“

„Mladý pár bydlí nad námi. Jde slyšet hodně řvaní, breku a boje.“

„Nepořádek v jejich okolí, nepřizpůsobiví, terorizující okolí, vyvolávali konflikty, rabování a rozkrádání okolního majetku, potyčky, napadání (fyzické i slovní), nepracující, žijící z dávek sociálního systému, ukřivdění, chudáčci...“

„Chování těchto bytostí by se dalo přirovnat ke zvířatům. Po jejich odstěhování bylo dům nutné přinejmenším zrekonstruovat.“

„Babička je má za sousedy a pořád dělají hrozný randál a z jejich pozemku jde hrozný smrad.“

Oproti tomu měli respondenti i opačné zkušenosti a sousedství s Romy bylo bezproblémové:

„Slušní, občas hluční – zpívalo se při oslavě. Ale jinak vždy slušní.“

„Slušní pracovití a vzdělaní lidé.“

„Mojí sousedé jsou Romové. Nejsou s nimi žádné problémy. Je to slušná rodina.“

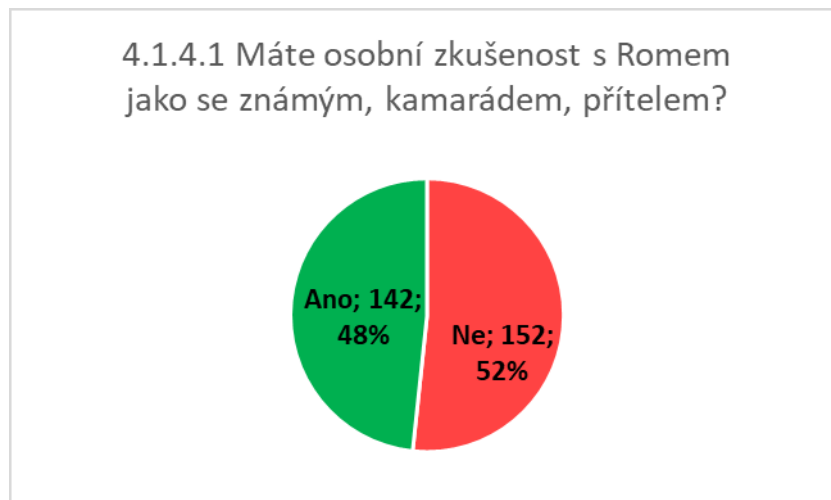
„U nás na vesnici jsme s místními Romy neměli nikdy žádný problém.“

„Naši sousedé byli slušní lidé. Vyvarovali se deviantního chování. Občas byli hluční a linul se od nich zápach.“

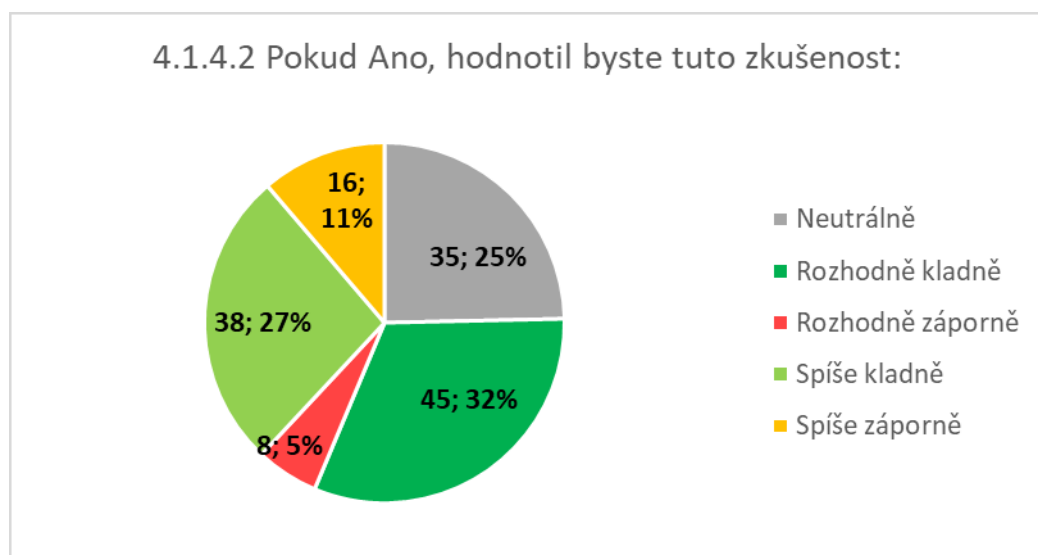
„Vedle Romů jsem bydlel/a dvakrát ve svém životě. Byli to slušní Romové. Občas se třískalo dveřmi nebo byl hluk na chodbě od dětí, ale ne v žádné velké míře.“

Z výše uvedených zkušeností vyplývá, že nejčastějším „nešvarem“ v souvislosti se sousedstvím Romů je hlučnost, zápach, ničení a krádeže.

Osobní zkušenost s Romem v oblasti vztahů má téměř polovina respondentů. Jedna čtvrtina respondentů hodnotí tuto zkušenost neutrálně. Téměř třetina respondentů hodnotí tuto zkušenost rozhodně kladně a dalších 27 % spíše kladně. Záporně tuto zkušenost hodnotí pouze 16 % respondentů.

Graf 25: Osobní zkušenost s Romem jako se známým, kamarádem či přítelem

Graf 26: Hodnocení osobní zkušenosti s Romem jako se známým, kamarádem či přítelem

Osobní zkušenosti s Romy jako se známými, přáteli či kamarády:

„Známy je slušný a pracovitý. Jediný takový Rom. Jiného podobného Roma zatím neznám.“

„I když se k vám chova jako každý jiný, pořád jste ve střehu.“

„Ke známým umí být slušní.“

„Kamarádka se od své rodiny spíše distancuje a těžce nese reakce okolí. Pokud by neměla jinou barvu pleti, nikdo by neřekl, že je cikánka. (nepoužívá výraz Rom, protože dle ní nejsou Romové, ale jen cikáni)“

„V případě, že jsme se pohybovali mimo "romské území a skupiny" bylo vše fajn. V přítomnosti jiných Romů se kamarád projevoval více agresivně (někdy přehnaně agresivně)“

„Charizmatická a milá slečna s vysokoškolským vzděláním v pedagogickém oboru.“

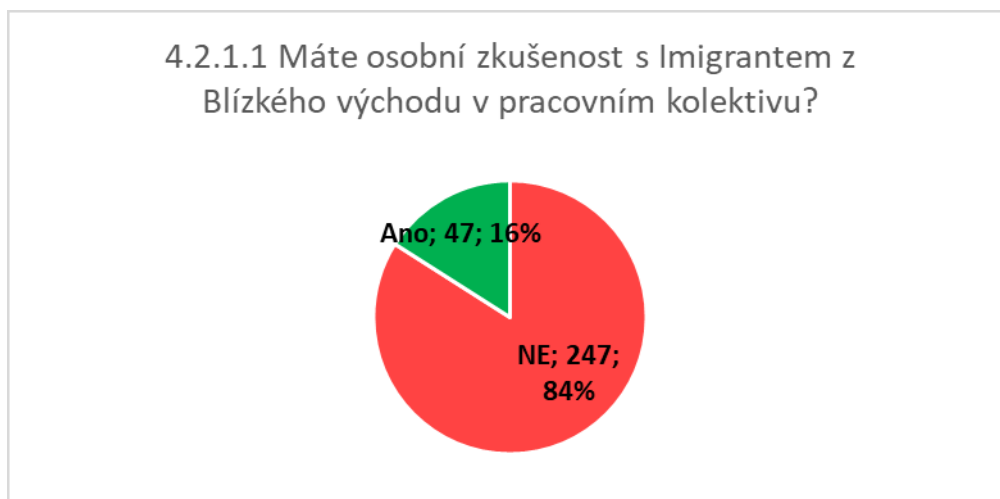
„Říkal, že jsem mu jako bratr a pak jsem zjistil ze souloží s její holkou.“

„Neustále jsem musel být na pozoru.“

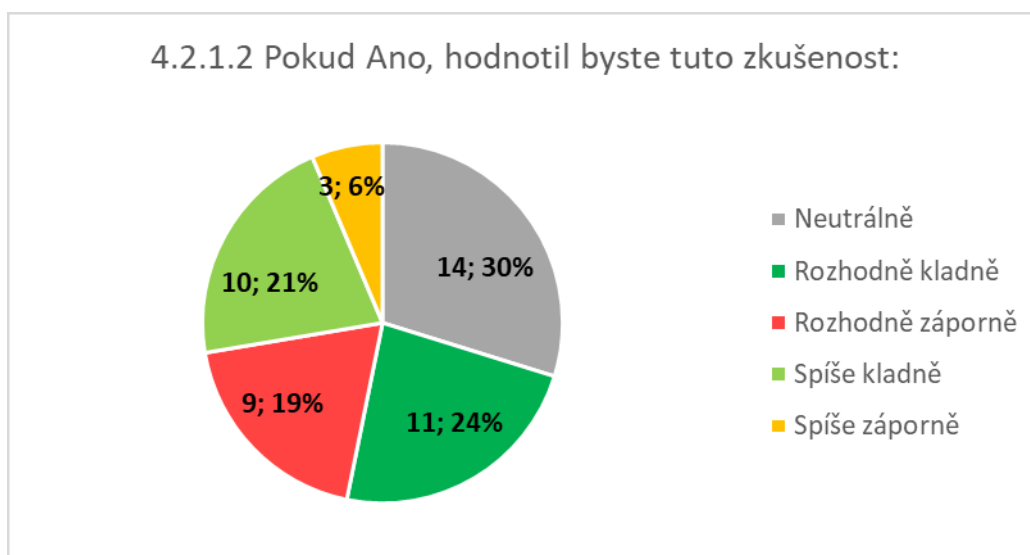
Z osobních zkušeností mladých dospělých vyplývá, že se Romové chovají jinak „mezi svými“ a mimo ně. Také bylo zjištěno, že Romky jsou mnohem více přizpůsobivé a nebyť tmavší pleti, nikdo by dle jejich chování nepoznal, že se jedná o Roma.

Někteří respondenti uváděli, že i přes to, že se s Romy znali, nebo byly jejich kamarády, museli se před nimi mít na pozoru, což je zřejmě projev určité nedůvěry.

Osobní zkušenosti s imigranty z Blízkého východu jsou u respondentů o poznání menší, nežli tomu bylo u Romů. Pouze 16 % respondentů má osobní zkušenost s imigrantem z Blízkého východu v pracovním kolektivu, přičemž 45 % respondentů hodnotí tuto zkušenost kladně.

Graf 27: Osobní zkušenost s imigrantem z Blízkého východu v pracovním kolektivu

Graf 28: Hodnocení osobní zkušenosti s imigranty z Blízkého východu v pracovním kolektivu

Z osobních zkušeností respondentů je zřejmý velký vliv náboženství imigrantů z Blízkého východu – tedy islámu. Tento fakt se projevuje zejména k nadřazenému vztahu k ženám, vedoucí až k jejich zneužívání a zneuctívání. Pozitivní zkušenost pramení zejména z jejich dobré jazykové vybavenosti.

„Znásilnil a obtěžoval kamarádky.“

„Rasisti vůči bílým.“

„Skvělá angličtina, francouzština, po dvou letech v ČR téměř plynulá čeština, velice inteligentní chlapec.“

„Na Novém Zélandu jsem pracovala celkem se čtyřmi muži z blízkého východu, všichni byli muslimové. Nemám k jedinému nejmenší výtku. Dodnes jsme jako přátelé v kontaktu.“

„Docela pracující, celkem slušní lidé, bez konfliktu, snaha přizpůsobit se novému okolí.“

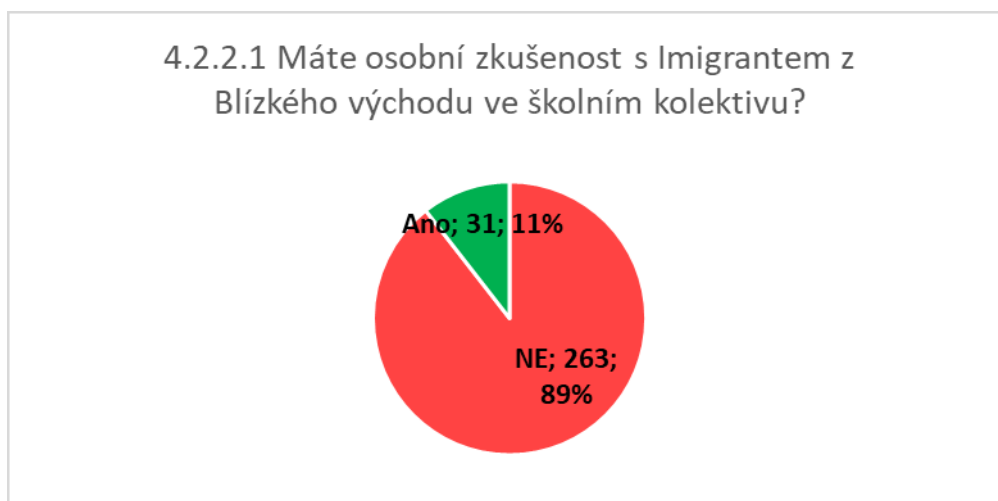
„Povýšenost, ponižování.“

„Majitel čajovny, ve které jsem pracovala. Byl to zajímavý zážitek, já sem s ním nikdy neměla problém. Občas se ale choval s menší despektem k ostatním kolegyním. Ale opravdu jenom když měl tzv. den blbec. Jinak to byl slušný, pracovitý a poctivý člověk, se kterým byla zábava.“

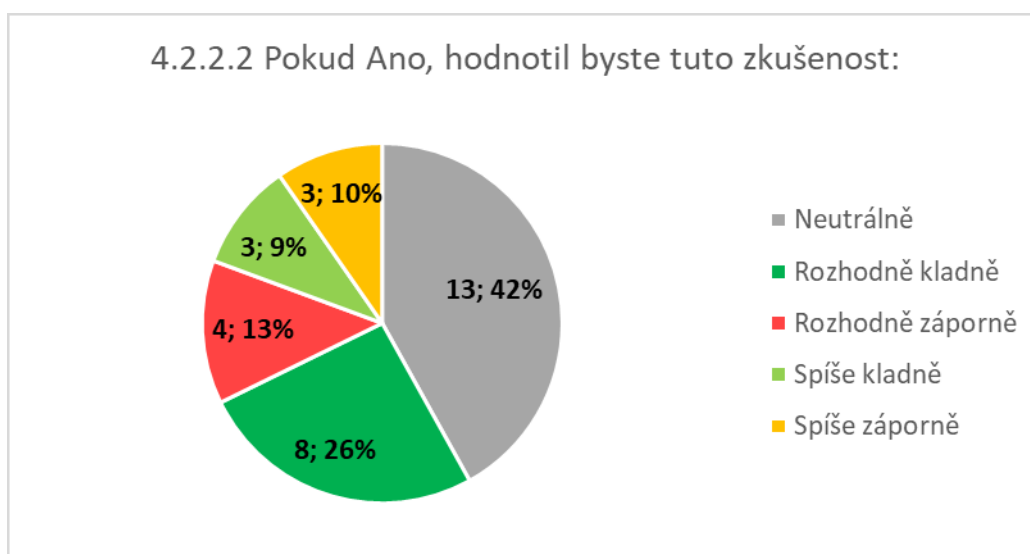
„Nejhorší zkušenost, jakou jsem zažila. Ze strany kolegy jsem zažila sexuální obtěžování a rovněž šikanu. Musela jsem z práce odejít. „

„Kuchyně ve větší restauraci – divný postoj k ženám, neustálý nátlak do islámu.“

S imigrantem z Blízkého východu ve školním kolektivu se setkalo pouze 11 % respondentů. Téměř polovina z nich hodnotí tuto zkušenost neutrálně.

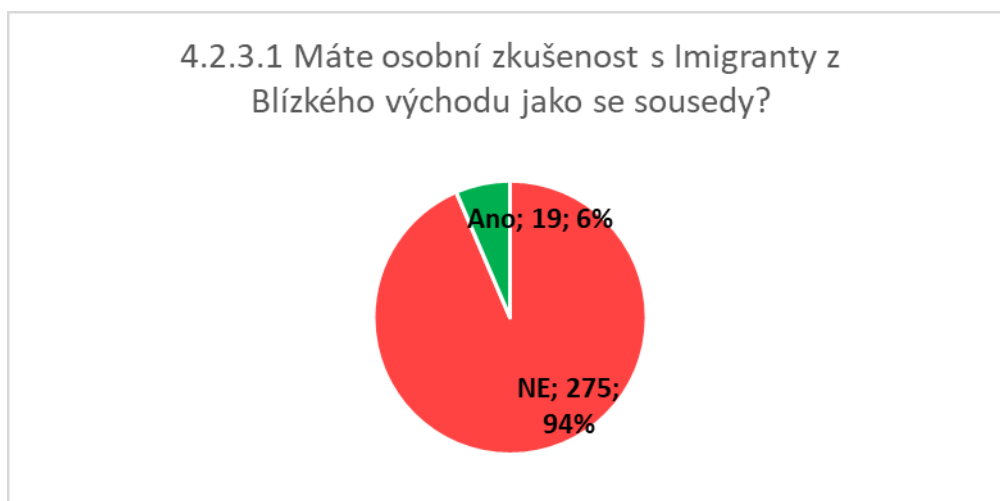
Graf 29: Osobní zkušenost s imigrantem z Blízkého východu ve školním kolektivu

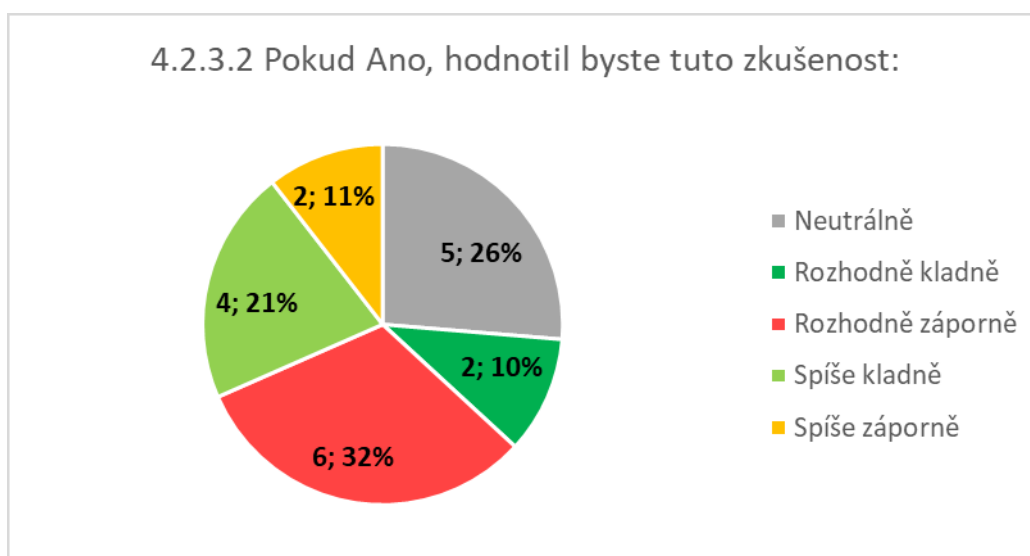
Graf 30: Hodnocení osobní zkušenosti s imigrantem z Blízkého východu ve školním kolektivu

Zkušenosti s imigranty z Blízkého východu mají respondenti zejména jako se spolužáky na vysoké škole a spolupracují s nimi při týmových úkolech. Ženské pohlaví je dle respondentů bez potíží, muži naopak vykazovali vyšší namyšlenost.

Osobní zkušenost se sousedstvím s imigrantem z Blízkého východu mělo pouze 19 respondentů. Šest z nich hodnotilo tuto zkušenost kladně, osm záporně a 5 neutrálně.

Graf 31: Osobní zkušenost s imigranty z Blízkého východu jako se sousedy

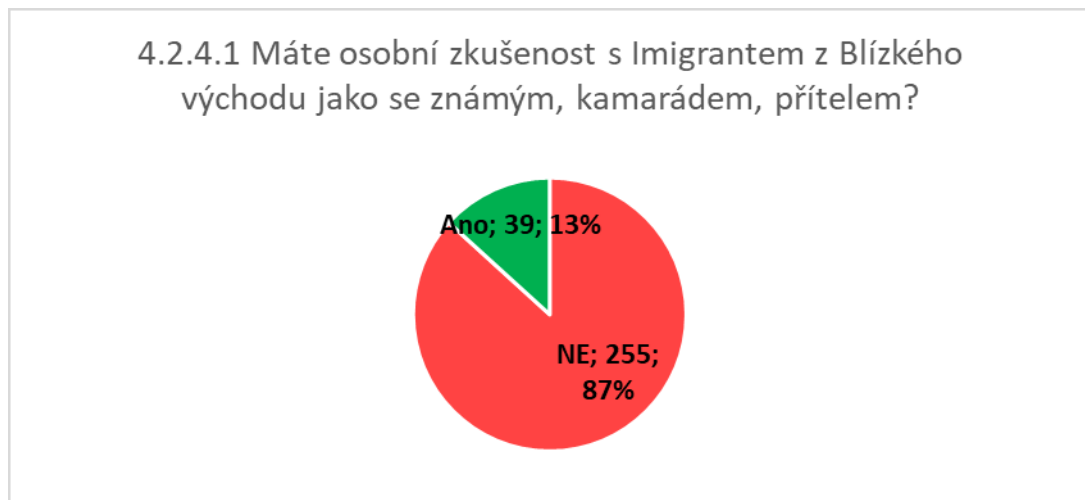
Graf 32: Hodnocení osobní zkušenosti s imigranty z Blízkého východu jako se sousedy

V rámci sousedství byly zaznamenány dvě naprosto odlišné zkušenosti:

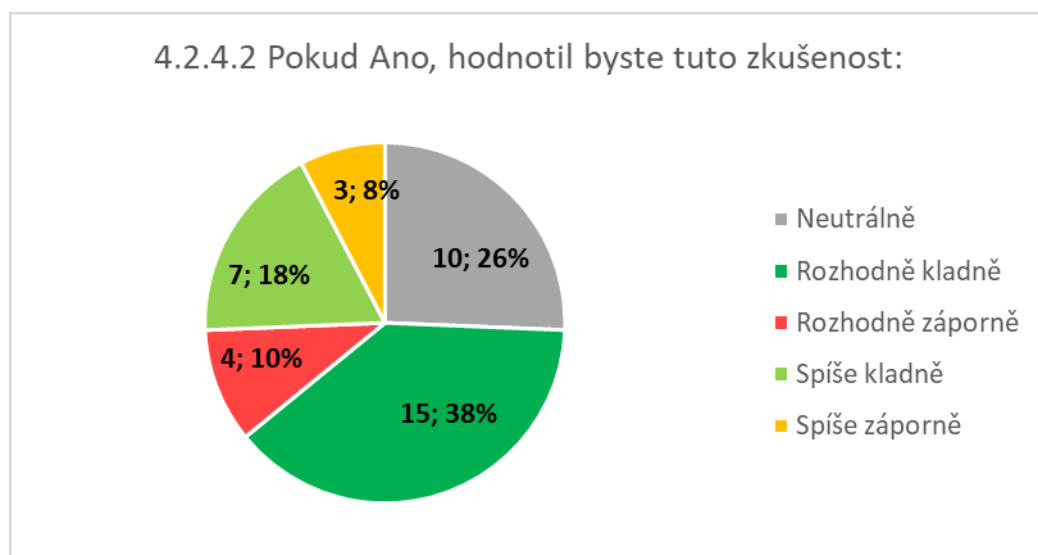
„Jsou tišší, zdraví nás, v pohodě, problémy s nimi nejsou.“

„Rodina byla hlučná. Vstávala brzo ráno kvůli modlitbě a budila celý dům. Rovněž si moc nepotrpěli na hygienu. Přinesli s sebou štěnice, které se velmi rychle rozmnožili po celém domě. Chovali se arogantně.“

Třináct procent respondentů uvedlo, že má osobní zkušenost s imigrantem z Blízkého východu jako se svým známým, kamarádem či přítelem. Více jak polovina z nich (56 %) hodnotí tuto zkušenost kladně, 26 % ji hodnotí záporně a pouze 18 % hodnotí tuto zkušenost negativně.

Graf 33: Osobní zkušenost s imigrantem z Blízkého východu jako se známým, kamarádem či přítelem

Graf 34: Hodnocení osobní zkušenosti s imigrantem z Blízkého východu jako se známým, kamarádem či přítelem

„Znám imigrantku – velmi arogantní mladá žena.“

„Potkala jsem je na cestě, muž žena dítě. Pokecali jsme si anglicky. Říkal mi, že jsou na výletě (uprostřed pole) a ptal se, kde tady najdou jídlo. Byl velice milý a vstřícný, jeho žena se stále usmívala, ač vypadala unaveně.“

„Úžasný kluk, chytrý, hodný a milý.“

„Kamarádsky, sice trosku výbušný, ale ne přímo konfliktní, přizpůsobivý, šikovný na práci, ochotný, se smyslem pro humor, otevřený.“

„Nejlepší přítel, co jsem kdy poznala, lepší než Češi.“

„Touží po klidu, toleranci a svobodě, po dokončení studia. Skvělí a pozorní přátelé.“

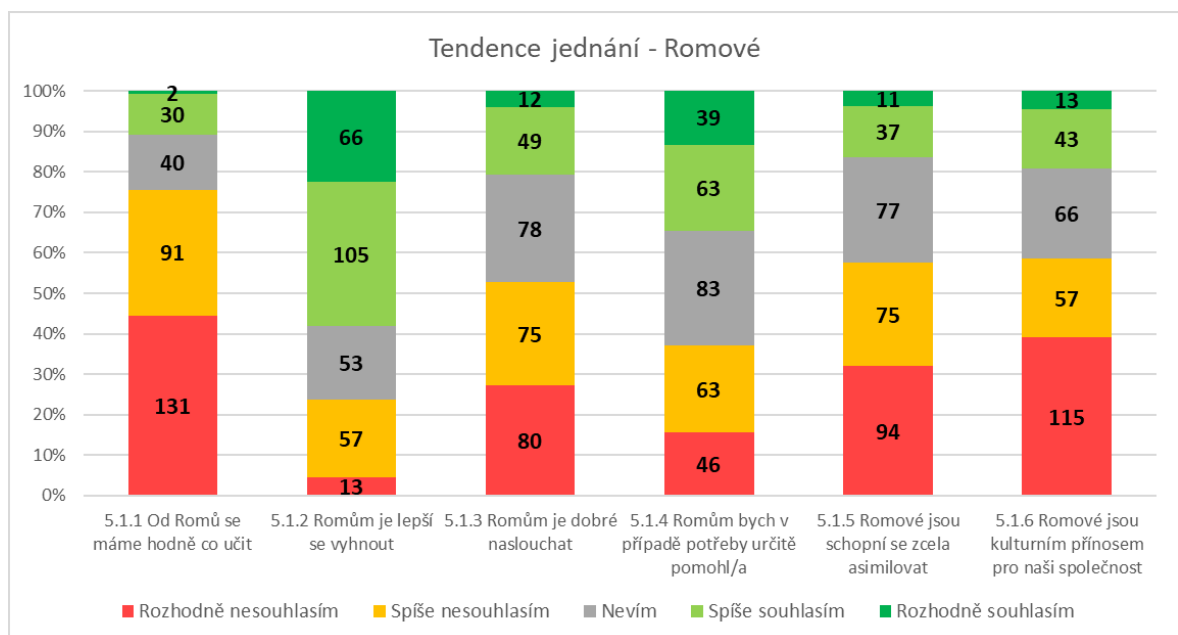
„Nespolehlivost, přímé lhaní do očí, nátlak do islámu, ponižování na základě víry, agresivita.“

Zkušenosti s imigranty z Blízkého východu jsou opět rozdílné. Je ale zřejmé, že v případě, že se dokáže imigrant spřátelit, může být přátelství stejně dobré, jako s kýmkoli jiným.

5.5 Tendence jednání s Romy a imigranty z Blízkého východu

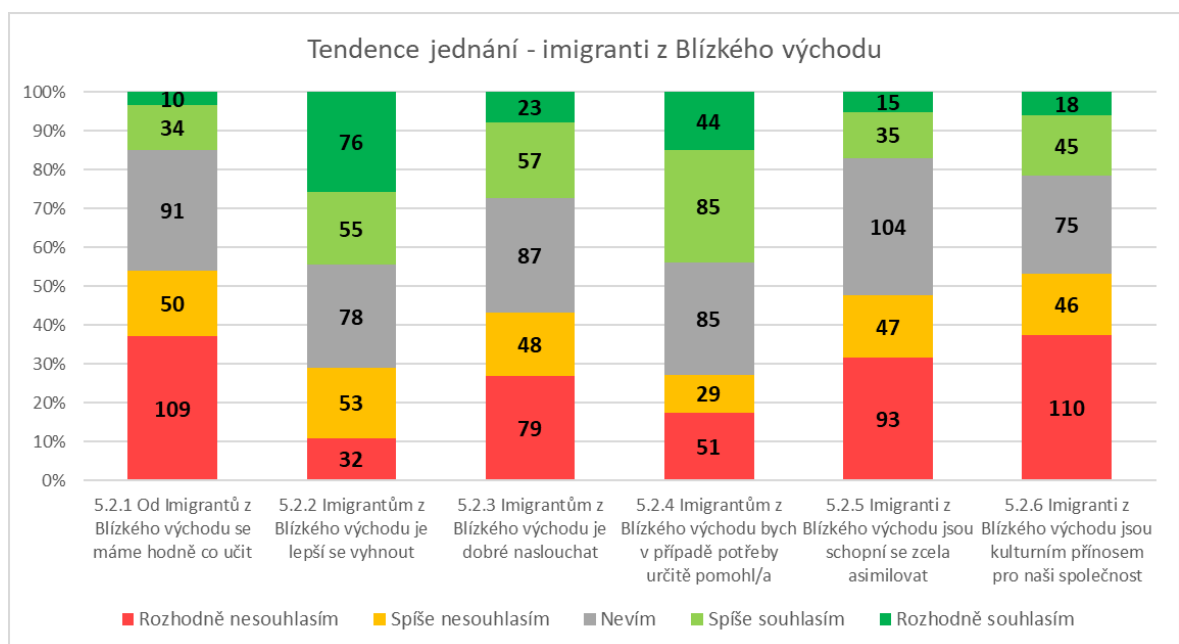
V poslední dotazníkové části měli respondenti vyjádřit míru souhlasu se šesti výroky týkajícími se obou skupin osob. Výroky byly zaměřeny na tendence jednání.

Tři čtvrtiny respondentů nesouhlasilo s tvrzením, že se od Romů máme hodně co učit. Pouze 11 % respondentů uvedla souhlasnou odpověď. Druhá otázka zkoumala, zda je lepší se Romům vyhnout. Zde téměř 60 % respondentů uvedla souhlasnou odpověď, necelá čtvrtina respondentů byla opačného názoru. Souhlasnou odpověď na otázku, zda je dobré Romům naslouchat, uvedlo více jak 20 % respondentů. Více jak polovina respondentů ale s tímto tvrzením nesouhlasilo. Na otázku, zda by respondent v případě potřeby pomohl Romovi odpovědělo shodně 35 % dotázaných pozitivně i negativně. Zbýlých 30 % respondentů nemělo vyhrazený názor – nevědělo. S tvrzením, že Romové jsou schopni se zcela asimilovat nesouhlasilo téměř 60 % respondentů. Pouze 16 % respondentů spíše či rozhodně souhlasí s tím, že Romové jsou schopni se zcela asimilovat. S kulturní přínosností Romů souhlasí téměř 20 % respondentů, 60 % je opačného názoru.

Graf 35: Tendence jednání ve vztahu k Romům

Stejně otázky byly položeny respondentů i vzhledem k imigrantům z Blízkého východu. Více jak polovina respondentů nesouhlasí s tím, že se od imigrantů z Blízkého východu máme hodně co učit. Pouze 15 % respondentů s tímto tvrzením souhlasilo. Na otázku, zda je lepší se imigrantům z Blízkého východu vyhnout, souhlasně odpovědělo 45 % respondentů. Téměř polovina respondentů vyjádřila nesouhlas s tvrzením, že je dobré imigrantům z Blízkého východu naslouchat. Nesouhlas v oblasti pomoci imigrantům vyjádřilo 27 % respondentů. Oproti tomu téměř polovina respondentů odpověděla souhlasně – tedy že by imigrantovi z Blízkého východu pomohla. S možností úplné asimilace souhlasí pouze 50 respondentů, oproti tomu 140 respondentů si nemyslí, že imigranti jsou této asimilace schopni. Na poslední otázku odpovědělo více jak 50 % respondentů, že nesouhlasí s tvrzením ohledně kulturního přínosu imigrantů z Blízkého východu. Pouze 21 % z respondentů souhlasí s možným kulturním přínosem pro naši společnost. U všech otázek se objevovali odpovědi typu „nevím“, a to v intervalu od 25 % do 35 % všech respondentů.

Graf 36: Tendence jednání ke vztahu k imigrantům z Blízkého východu

6 SHRUTÍ VÝZKUMU

Výzkumu se zúčastnilo 299 respondentů, přičemž 5 z nich nesplňovalo stanovený věk, proto byli z výzkumu vyřazeni. Průměrný věk respondentů činil 24 let, modus věku respondentů byl 23 let. Mezi respondenty převažovali ženy (62 %). Většina respondentů (98 %) mělo nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské s maturitou nebo vyšší.

6.1 Informovanost

Z hlediska informovanosti 61 % respondentů uvedlo, že si myslí, že má dostatek informací o Romech žijících v ČR. U imigrantů z Blízkého východu to bylo pouze 45 % dotázaných. Mezi nejčastější zdroj informací patřil u respondentů Internet, ze kterého čerpá alespoň nějaké informace 87 % respondentů, Na pomyslné druhé pozici se jako zdroj informací umístila televize, jenž je zdrojem informací pro dvě třetiny respondentů. Většinu informací. Největší váhu respondenti přikládají internetu (25 % respondentů u Romů a 45 % u imigrantů z Blízkého východu). Poměrně nízký počet respondentů (cca 10 %) uvedlo, že nejvyšší váhu pro je mají informace získané ve škole. Respondenti byli také dotazováni na to, zda si získané informace ověřují i z jiných zdrojů. Více jak dvě třetiny respondentů uvedlo, že si informace ověřují.

6.2 Pocity

Zjištění, že se do sousedství respondenta přistěhuje Rom, respektive imigrant z Blízkého východu i s jeho rodinou, by vyvolalo záporný pocit u 60 %, respektive 48 % respondentů. V případě, že by byl respondent přidělen do pracovní skupiny složené převážně z Romů, by záporný pocit mělo 69 % respondentů. U imigrantů byl podíl záporného pocitu nižší, a to 54 %. Pocit ze zjištění, že do školního kolektivu respondenta přibude spolužák Romského původu, respektive imigrant z Blízkého východu, byl hodnocen o poznání méně negativně. V případě Romského spolužáka byl zaznamenán záporný pocit pouze u 19 % respondentů. Spolužák, imigrant z Blízkého východu, by vzbudil záporný pocit u 30 % dotázaných.

Více jak polovina respondentů uvedla, že Romové většinou nejsou slušní, poctiví, skromní, pracovití a spolehliví. Téměř polovina respondentů uvedla, že si myslí, že Romové jsou talentovaní, ještě větší počet respondentů (60 %) si myslí, že Romové jsou družní. U všech otázek tohoto typu cca 20 % respondentů uvedlo, že nedokáže posoudit, zda Romové danou vlastností disponují či nikoli.

V průměru 60 % respondentů u každé z uvedených vlastností imigrantů z Blízkého východu odpovědělo, že neví či nedokáže posoudit, zda touto vlastností imigranti disponují. U každé z vlastností alespoň 20 % respondentů uvedlo nesouhlasnou odpověď. Statečnost imigrantům z Blízkého východu přisoudilo téměř 30 % dotázaných, stejně jako družnost.

Mezi tři nejčastěji uváděná první slova, která respondenty napadnou, když se řekne Rom patří Cigán, sociální dávky a zloděj či krádež. U imigrantů z Blízkého východu to byl Islám či muslim, terorismus či atentát a uprchlík.

6.3 Osobní zkušenosti

Osobní zkušenosti s Romem ve školním kolektivu má téměř 40 % respondentů. V pracovním kolektivu má tuto zkušenost téměř 60 % respondentů. S Romem jako se sousedem má zkušenost více jak třetina dotázaných. Minimálně 40 % respondentů hodnotí tyto zkušenosti spíše či rozhodně záporně a čtvrtina respondentů neutrálně. Roma jako svého známého, kamaráda či přítele uvedlo 48 % respondentů, přičemž tuto zkušenost hodnotí kladně v 59 % případech.

Osobní zkušenosti s imigranty z Blízkého východu má podstatně nižší podíl respondentů. V pracovním kolektivu se s nimi setkala 16 % respondentů, ve školním kolektivu 11 % respondentů a zkušenost se sousedstvím uvedlo pouze 6 % respondentů. Imigranta z Blízkého východu jako svého známého, kamaráda či přítele měla jedna osmina respondentů, přičemž tuto zkušenost hodnotí kladně v 56 % případech.

6.4 Tendence jednání

Tři čtvrtiny respondentů nesouhlasilo s tvrzením, že se od Romů máme hodně co učit. Téměř 60 % respondentů uvedlo, že Romům je lepší se vyhnout. Pětina respondentů si myslí, že je dobré Romům naslouchat, přičemž více jak polovina respondentů je opačného názoru. Na otázku, zda by respondent v případě potřeby pomohl Romovi odpovědělo shodně 35 % dotázaných pozitivně i negativně. S tvrzením, že Romové jsou schopni se zcela asimilovat nesouhlasilo téměř 60 % respondentů. téměř dvě třetiny respondentů nesouhlasí s tím, že by Romové byly kulturním přínosem společnosti.

Více jak polovina respondentů nesouhlasí s tím, že se od imigrantů z Blízkého východu máme hodně co učit. Na otázku, zda je lepší se imigrantům z Blízkého východu vyhnout, souhlasně odpovědělo 45 % respondentů. Téměř polovina respondentů vyjádřila nesouhlas

s tvrzením, že je dobré imigrantům z Blízkého východu naslouchat. Nesouhlas v oblasti pomoci imigrantům vyjádřilo 27 % respondentů. Oproti tomu téměř polovina respondentů odpověděla souhlasně – tedy že by imigrantovi z Blízkého východu pomohla. S možností úplné asimilace souhlasí pouze 50 respondentů (17 %), oproti tomu 140 respondentů si nemyslí, že imigranti jsou této asimilace schopni. Polovina respondentů odpovědělo nesouhlasně ohledně kulturního přínosu imigrantů z Blízkého východu. Nejméně čtvrtina respondentů nedokázala na uvedené otázky jednoznačně odpovědět, uváděla odpověď "nevím".

6.5 Doporučení pro praxi

Z výzkumu vyplynulo, že informovanost mladých dospělých není dostatečná. Nedostatečnou informovanost ohledně Romů vykazala čtvrtina respondentů, u imigrantů z Blízkého východu 40 % respondentů. Doporučovala bych zapojit do informování o menšinách žijících v ČR školy a vzdělávací instituce, například v posílení předmětu multikulturní výchovy. Pouze třetina respondentů uvedla, že je jim vzdělávací instituce zdrojem informací o Romech. Čtvrtina pak vnímá školu jako zdroj informací ohledně imigrantů z Blízkého východu.

V oblasti školství by také pomohlo zamezení vzniku tzv. romských tříd, které i přes častou kritiku vznikají. Touto nepřímou segregací vzniká nepřirozené prostředí, ve kterém pak děti vyrůstají. Stejně nepřirozené prostředí, které (dle mého názoru) má za následek špatnou asimilaci menšin do většinové společnosti, jsou i ghetta a sociálně vyloučené lokality. V sociálně vyloučených lokalitách jsou ve větší míře pozorovány problémy se vzdělaností, kriminalitou a sníženou bezpečností, zvýšenou nezaměstnaností a s tím spojeným zadlužováním domácností. Domnívám se, že zvýšené úsilí věnované zamezování vzniku dalších sociálně vyloučených lokalit by mělo pomoci k eliminaci příčin negativního vnímání menšin.

Nejčastěji uváděným zdrojem informací byl bezesporu internet, ze kterého čerpá téměř 90 % všech respondentů. V dnešní době se často objevují tzv. „Fake news“, a to i v oblasti menšin či uprchlické krize. Proto by měli provozovatelé webových portálů dbát zvýšené pozornosti a tyto nepravdivé zprávy (které mají často za cíl vzbudit nenávisť) systematicky eliminovat. Mladým dospělým pak doporučuji ověřovat si informace i z jiných zdrojů (30 % respondentů si informace neověřuje).

Změnit předsudky vůči daným skupinám osob je velmi složité, protože se tyto předsudky formují dlouhé roky či desetiletí. Změna předsudků by zřejmě měla začít výchovou v rodině.

Výchovou v duchu etických a morálních hodnot. Myslím tím například výchovu k laskavosti, poctivosti, toleranci, sebeuvědomění atd. Velmi jednoduše řečeno by se mohla celá výchova vést v duchu známého úsloví: „*Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim*“. Pokud by se v tomto duchu nesla výchova ve všech rodinách (myšleno v rodinách většinové ale i menšinové společnosti), pak by vlastně odpadly i příčiny tohoto negativního vnímání. Rodiny by se také měly stát jedním z hlavních zdrojů informací, což výzkum bohužel nepotvrdil.

Menšinám je třeba věnovat kontinuální péči v oblasti sociální práce a aktivně s nimi pracovat. Z výzkumu vyplynulo, že respondenti, kteří se osobně znají s Romem, tak je jejich zkušenost negativní v pouhých 16 % případech. Pomohlo by tedy, pokud by byl dán prostor pro bližší seznámení se (např. v podobě volnočasových aktivit, veřejných akcí atd.)

Řešení negativního vnímání menšin je velmi složitý a komplexní problém nejenom u mladé generace. Neexistuje jednoduché řešení či recept. Domnívám se ale, že je nutné, aby každý začal sám u sebe, pak je možné dosáhnout vyšších společenských cílů, jako je bezproblémové soužití v multikulturní společnosti.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaký je vztah mladých dospělých k Romům a imigrantům z Blízkého východu. Práce byla rozložena do dvou částí, a to na část teoretickou a část praktickou.

První část teoretické práce byla zaměřena na vznik a vývoj multikulturalismus a multikulturní výchově. Druhá část je věnována imigraci a jejím důvodům s bližším zaměřením na imigranty z Blízkého východu. Poslední část teoretické práce se věnuje Romům, jejich dějinám a mentalitě. Teoretická východiska a znalost terminologie umožnila vypracovat praktickou část práce, která se v úvodu věnuje vymezení výzkumu, jeho formě a metodice vyhodnocení výzkumu.

Stěžejní částí bakalářské práce je analýza a vyhodnocení výzkumu, kde bylo dospěno k několika závěrům.

Mladí dospělí nemají příliš pozitivní vztah k oběma zkoumaným skupinám, tedy k Romům i imigrantům z Blízkého východu. Převaha pozitivního hodnocení byla zaznamenána pouze v oblasti pomoci konkrétnímu člověku, kde byly respondenti dotazováni, zda by Romovi nebo imigrantovi pomohli, bylo-li by to v jejich silách. Pozitivnější vnímání měli ti respondenti, kteří se přátelí s člověkem ze zkoumaných skupin osob. Překvapivým závěrem byla poměrně nedostatečná informovanost respondentů (30 %) a to i přes to, že naprostá většina respondentů (98 %) mělo středoškolské vzdělání s maturitou nebo vyšší. Dalším z překvapujících závěrů je fakt, že i přes nedostatek informací ohledně imigrantů z Blízkého východu a neosobní zkušenost respondenti dali na předsudky a hodnotili tuto skupinu osob ve větší míře negativně než pozitivně.

Závěr práce je věnován doporučením pro praxi, která by měla zlepšit vztah mladých dospělých k daným skupinám osob. K těmto doporučením patří například důraz na výchovu v rodinách, která by měla být zaměřena na respektování morálních hodnot, či na posílení role multikulturní výchovy ve vzdělávacích institucích. Dalším doporučením je ověřovat si informace z více zdrojů, zejména v době, kdy drtivá většina mladých lidí čerpá informace z internetu, na kterém se objevují i informace nepravdivé, s cílem zvyšovat nenávisť, pobuřovat či pohoršovat okolí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BALVÍN, Jaroslav. Pedagogika, andragogika a multikulturalita. Praha: Hnutí R v nakl. Radix, 2012. ISBN 9788086798073.

BARKER, Charles. Slovník kulturních studií. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-099-2.

CAMUS, Albert. Člověk revoltující. Praha: Český spisovatel, 1995. Orientace (Český spisovatel). ISBN 80-202-0584-5.

GRAY, John. Liberalismus. Praha: Občanský institut, 1999. ISBN 80-86228-01-0.

GUY, Will. Between past and future: the Roma of Central and Eastern Europe. Hertfordshire: University of Hertfordshire Press, 2001. ISBN 9781902806075.

HAYES, Nicky. Základy sociální psychologie. Praha: Portál, 1998. Studium. ISBN 80-717-8198-3.

HLADÍK, Jakub, 2006. Multikulturní výchova: (socializace a integrace menšin). Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2006. ISBN 80-7318-424-9.

HLADÍKOVÁ, Aftab. Tolerance a multikulturalismus: vztah dvou konceptů. Výchova, vzdělávání a kultura ve vztahu k národnostním menšinám : Mezinárodní konference. Praha: Komise Rady hl.m.Prahy pro oblast národnostních menšin, 2004, , 55-58.

JAN BURYÁNEK .. ET AL. Interkulturní vzdělávání: příručka nejen pro středoškolské pedagogy : projekt Varianty. Praha: Člověk v tísni v Nakladatelství Lidové noviny, 2004. ISBN 8071067156.

KUTNOHORSKÁ, Jana. Multikulturní ošetřovatelství pro praxi. Praha: Grada, 2013. Sestra (Grada). ISBN 978-802-4744-131.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. Vývojová psychologie. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 8024712849.

Maříková H., Petrušek M., Vodáková A., (za kolektiv). Velký sociologický slovník. Vyd. Praha: Karolinum, 1996.- 627-628s. ISBN 80-7184-164-1

MOREE, Dana, JANSKÁ, Iva, ed. Než začneme s multikulturní výchovou: od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu. Praha: Člověk v tísni, 2008. ISBN 978-80-86961-61-3.

MOREE, Dana. Základy interkulturního soužití. Praha: Portál, 2015. ISBN 9788026209157.

PREISSOVÁ KREJČÍ, Andrea. Multikulturalismus - ztracené paradigma?. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. Sestra (Grada). ISBN 978-802-4441-344.

- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-71780294.
- PRŮCHA, Jan. Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele. Praha: Triton, 2006. První pomoc pro pedagogy. ISBN 80-7254-866-2.
- RHEINHEIMER, Martin. Chudáci, žebráci a vaganti: lidé na okraji společnosti 1450-1850. Praha: Vyšehrad, 2003. Kulturní historie. ISBN 8070215798.
- RHEINHEIMER, Martin. Chudáci, žebráci a vaganti: lidé na okraji společnosti 1450-1850. Praha: Vyšehrad, 2003. Kulturní historie. ISBN 80-7021-579-8.
- ŘÍČAN, Pavel. S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-250-5.
- SARTORI, Giovanni. Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: esej o multietnické společnosti. Praha: Dokořán, 2005. Bod (Dokořán). ISBN 80-7363-022-2.
- SOKOL, Jan. Malá filosofie člověka a Slovník filosofických pojmů. 4. rozš. vyd., (Ve Vyšehradu 2.). Praha: Vyšehrad, 2004. Sestra (Grada). ISBN 80-702-1713-8.
- ŠÍŠKOVÁ, Tatjana, 2008. Výchova k toleranci a proti rasismu: (multikulturní výchova v praxi). 2. aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 9788073671822
- ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8.
- VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.
- WEINEROVÁ, Renata. Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2632-1.
- WOLF, Josef. Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti: člověk a jeho svět II. Praha: Karolinum, 2000. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0099-4.

SEZNAM POUŽITÝCH ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ

Aktualne.cz: Německu se nedaří najít práci pro uprchlíky. Největší firmy zatím selhávají. In: Aktualne.cz/ekonomika [online]. 2016 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/nemecku-se-nedari-najit-praci-pro-uprchliky-nejvetsi-firmy-z/r~98f9043041c911e682470025900fea04/?utm_source=centrumHP&utm_medium=dynamicleadbox&utm_term=position-0&redirected=1490536748

Ceskatelevize.cz: Kriminalista: Silvestrovské útoky byly domluvené, o organizovaný zločin ale nešlo. In: Ceskatelevize.cz/svet [online]. 2016 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1655626-kriminalista-silvestrovske-utoky-byly-domluvene-o-organizovany-zlocin-ale-neslo>

Ceskatelevize.cz: Zaorálek: Zeman i Klaus příčiny migrační vlny silně zjednodušují. In: Ceskatelevize.cz/ct24/domaci [online]. 2016 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1650145-zaoralek-zeman-i-klaus-priciny-migracni-vlny-silne-zjednodusuji>

FRIEDLAENDER, Jan. Migrace a terorismus. In: Konzervativnilisty.cz [online]. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.konzervativnilisty.cz/index.php/112-cisla/listopad-2015/1300-migrace-a-terorismus>

HASSAN, Vít. Multikulturalismus ANO, barbarství a parazitování NE. In: Blog iDnes.cz [online]. 2012 [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <http://hassan.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=274633>

Ministerstvo zahraničních věcí ČR: Blízký Východ [online]. 2017 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/index.html

Nazory.ihned.cz: Islám, skutečný problém Evropy. In: Nazory.ihned.cz/komentare [online]. 2014 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://nazory.ihned.cz/komentare/c1-63025770-islam-skutecny-problem-evropy>

Novinky.cz: Přistěhovalci v SRN spáchali za tři měsíce 69 tisíc trestných činů, ne víc než Němci [online]. In: . 2016 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/406005-pristehovalci-v-srn-spachali-za-tri-mesice-69-tisic-trestnych-cinu-nevic-nez-nemci.html>

PILLONI, Monika. Papež prohlašuje : „Islám není terorismus. Migrace není nebezpečí, je to výzva k růstu." Zdroj: <http://pilloni.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=587844>. In:

Pilloni.blog.idnes.cz [online]. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://pilloni.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=587844>

Securitymagazin.cz: Německé tajné služby varují: "Rusko chce destabilizovat Evropu a zneužívá uprchlickou krizi". In: Securitymagazin.cz/zpravy [online]. 2016 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/nemecke-tajne-sluzby-varuji-rusko-chce-destabilizaci-v-evrope-a-zneuziva-uprchlickou-krizi-1404049514.html>

Securitymagazin.cz: Příčina imigrační krize? Evropa bez hranic. Tvrdí britská ministryně vnitra. In: Securitymagazin.cz/zpravy [online]. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/pricina-imigracni-krize-evropa-bez-hranic-tvrdi-britska-ministryne-vnitra-1404046273.html>

ŠEDIVÝ, Jiří. Mezinárodní politika: NOVÉ PARADIGMA TERORISMU [online]. ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ, 2003(1) [cit. 2017-03-27]. ISSN 0543-7962. Dostupné z: <http://www.dokumenty-iir.cz/MP/MPArchive/2003/MP012003.pdf>

Vláda ČR: Zpráva o stavu romské menšiny za rok 2015. Úřad vlády České Republiky [online]. 2016 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/zprava-o-stavu-romske-mensiny-za-rok-2015-146576/>

WIRNITZER, Jan. Češky navštívily zničené Kobani. Vítězné "V" tu ukazují i děti, říkají. In: Zpravy.idnes.cz [online]. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rozhovor-kobani-lenka-klicperova-marketa-kutilova-f83-/zahranicni.aspx?c=A150918_164413_domaci_jw

Zpravy.ihned.cz: Německo loni zažilo tisíc útoků na azylová centra, vítající davy zmizely [online]. In: . 2016 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/1005-utoku-na-azylova-centra-nemecko-d5j-/zahranicni.aspx?c=A160130_120756_zahranicni_mlb

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

EU Evropská unie

MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MVČR Ministerstvo vnitra České republiky

NATO North Atlantic Treaty Organization (*česky: Severoatlantická aliance*)

SEZNAM GRAFŮ A OBRÁZKŮ

<i>Graf 1: Věk respondentů</i>	39
<i>Graf 2: Respondenti dle pohlaví</i>	40
<i>Graf 3: Respondenti dle nejvyššího dosaženého vzdělání</i>	40
<i>Graf 4: Počet obyvatel obce respondentů</i>	41
<i>Graf 5: Informovanost o Romech žijících v ČR</i>	42
<i>Graf 6: Zdroje, kterým je přikládána největší váha respondentů (Romové)</i>	42
<i>Graf 7: Ověřování si informací o Romech z jiných zdrojů</i>	43
<i>Graf 8: Informovanost o imigrantech z Blízkého východu</i>	43
<i>Graf 9: Zdroje, kterým je přikládána největší váha respondentů (imigranti)</i>	44
<i>Graf 10: Ověřování si informací o imigrantech z jiných zdrojů</i>	44
<i>Graf 11: Pocity respondentů při zjištění, že se do jejich sousedství přistěhuje Rom i s jeho rodinou</i>	45
<i>Graf 12: Pocity respondentů při přidělení do pracovní skupiny složené převážně z Romů</i>	46
<i>Graf 13: Pocity respondentů při příchodu Roma jako spolužáka do třídního kolektivu</i>	46
<i>Graf 14: Odpovědi respondentů k vlastnostem Romů</i>	47
<i>Graf 15: Pocity respondentů při zjištění, že se do jejich sousedství přistěhuje imigrant z Blízkého východu i s jeho rodinou</i>	48
<i>Graf 16: Pocity respondentů při přidělení do pracovní skupiny složené převážně z imigrantů z Blízkého východu</i>	48
<i>Graf 17: Pocity respondentů při příchodu imigranta z Blízkého východu jako spolužáka do třídního kolektivu</i>	49
<i>Graf 18: Odpovědi respondentů k vlastnostem imigrantů z Blízkého východu</i>	49
<i>Graf 19: Osobní zkušenost s Romem v pracovním kolektivu</i>	51
<i>Graf 20: Hodnocení osobní zkušenosti s Romem v pracovním kolektivu</i>	51
<i>Graf 21: Osobní zkušenost s Romem ve školním kolektivu</i>	52
<i>Graf 22: Hodnocení osobní zkušenosti s Romem ve školním kolektivu</i>	53
<i>Graf 23: Osobní zkušenost s Romem jako se sousedem</i>	54
<i>Graf 24: Hodnocení osobní zkušenosti s Romem jako se sousedem</i>	54
<i>Graf 25: Osobní zkušenost s Romem jako se známým, kamarádem či přítelem</i>	56

<i>Graf 26: Hodnocení osobní zkušenosti s Romem jako se známým, kamarádem či přítelem.....</i>	<i>56</i>
<i>Graf 27: Osobní zkušenost s imigrantem z Blízkého východu v pracovním kolektivu.....</i>	<i>58</i>
<i>Graf 28: Hodnocení osobní zkušenosti s imigranty z Blízkého východu v pracovním kolektivu.....</i>	<i>58</i>
<i>Graf 29: Osobní zkušenost s imigrantem z Blízkého východu ve školním kolektivu.....</i>	<i>60</i>
<i>Graf 30: Hodnocení osobní zkušenosti s imigrantem z Blízkého východu ve školním kolektivu.....</i>	<i>60</i>
<i>Graf 31: Osobní zkušenost s imigranty z Blízkého východu jako se sousedy.....</i>	<i>61</i>
<i>Graf 32: Hodnocení osobní zkušenosti s imigranty z Blízkého východu jako se sousedy</i>	<i>61</i>
<i>Graf 33: Osobní zkušenost s imigrantem z Blízkého východu jako se známým, kamarádem či přítelem</i>	<i>62</i>
<i>Graf 34: Hodnocení osobní zkušenosti s imigrantem z Blízkého východu jako se známým, kamarádem či přítelem</i>	<i>62</i>
<i>Graf 35: Tendence jednání ve vztahu k Romům</i>	<i>64</i>
<i>Graf 36: Tendence jednání ke vztahu k imigrantům z Blízkého východu</i>	<i>65</i>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet Romů v jednotlivých krajích v roce 2015 dle kvalifikovaného odhadu koordinátorů pro záležitosti romské menšiny. (Vláda ČR, 2016, vlastní zpracování).....32

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Romové a Imigranti z Blízkého východu

Dobrý den,
jmenuji se Karolína a v rámci své bakalářské práce se zaměřuji na vztah mladých dospělých k Romům a Imigrantům z Blízkého východu. Mladými dospělými jsou myšleni lidé v rozmezí 20.- 30. věku života. Slovem Imigrant je myšlen zejména Imigrant z Blízkého východu, konkrétně z následujících zemí: Sýrie, Irák, Írán, Saúdská Arábie, Kuvajt, Katar, Bahrajn, Libanon. Ráda bych Vás touto cestou poprosila o zodpovězení následujících otázek ohledně dané tematiky. Dotazník je rozdělen do pěti částí a jeho vyplnění by Vám nemělo zabrat více jak 10 minut Vašeho času, za který Vám předem děkuji.

Karolína Pišlová
3. ročník oboru Sociální pedagogika
Fakulta Humanitních studií
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

*Povinné pole

Identifikace respondenta

Otázky sloužící k identifikaci respondenta. Dotazník je jinak zcela anonymní.

1. 1.1 Vaše pohlaví? *

Označte jen jednu elipsu.

- Žena
 Muž

2. 1.2 Jaký je Váš věk? (vyplňte číslovku, prosím) *

3. 1.3 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? *

Označte jen jednu elipsu.

- Základní
 Středoškolské - vyučení
 Středoškolské - maturita
 Vysokoškolské - bakalářské
 Vysokoškolské - magisterské
 Vysokoškolské - doktorské

4. 1.4 Kolik obyvatel má obec, ve které v současné době bydlíte? *

Označte jen jednu elipsu.

- do 1000
- 1 001 - 2 500
- 2 501-5 000
- 5 001-10 000
- 10 001-25 000
- 25 001-50 000
- 50 001-100 000
- Více jak 100 000

2. dotazníková část

Otázky týkající se Romů

5. 2.1.1 Myslíte si, že máte dostatek informací o Romech žijících v ČR? *

Označte jen jednu elipsu.

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

6. 2.1.2 Odkud tyto informace čerpáte? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Televize
- Tisk
- Rozhlas
- Internet
- Rodina
- Škola
- Přátelé a známí
- Jiné: _____

7. 2.1.3 Kterému zdroji přikládáte největší váhu? *

Označte jen jednu elipsu.

- Televize
- Tisk
- Rozhlas
- Internet
- Rodina
- Škola
- Přátelé a známí
- Jiné: _____

8. 2.1.4 Ověřujete si tyto informace i z jiných zdrojů? *

Označte jen jednu elipsu.

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

Otázky týkající se Imigrantů z Blízkého východu

9. 2.2.1 Myslíte si, že máte dostatek informací o Imigrantech z Blízkého východu? *

Označte jen jednu elipsu.

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

10. 2.2.2 Odkud tyto informace čerpáte? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Televize
- Tisk
- Rozhlas
- Internet
- Rodina
- Škola
- Přátelé a známí
- Jiné: _____

11. 2.2.3 Kterému zdroji přikládáte největší váhu? *

Označte jen jednu elipsu.

- Televize
- Tisk
- Rozhlas
- Internet
- Rodina
- Škola
- Přátelé a známí
- Jiné: _____

12. 2.2.4 Ověřujete si tyto informace i z jiných zdrojů? *

Označte jen jednu elipsu.

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

3. dotazníková část

Otázky týkající se Romů

13. 3.1.1 Jaký pocit by ve vás vyvolalo zjištění, že se do Vašeho sousedství přistěhuje Rom i s jeho rodinou? *

Označte jen jednu elipsu.

1 2 3 4 5

Velmi kladný Velmi záporný

14. 3.1.2 Jaký pocit by ve Vás vyvolalo přidělení do pracovní skupiny, která by se skládala převážně z Romů? *

Označte jen jednu elipsu.

1 2 3 4 5

Velmi kladný Velmi záporný

15. 3.1.3 Jaký pocit by ve Vás vyvolalo zjištění, že do vašeho třídního kolektivu přibude spolužák Romského původu? *

Označte jen jednu elipsu.

1 2 3 4 5

Velmi kladný Velmi záporný

22. 3.2.4 Napište, prosím, první slovo, které Vás napadne, když se řekne Imigrant z Blízkého východu. *

23. 3.2.5 Myslíte si, že Imigranti z Blízkého východu jsou (většinově): *

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Ano	Nevím / Nedokáži posoudit	Ne
Slušní	☐	☐	☐
Poctiví	☐	☐	☐
Skromní	☐	☐	☐
Ohleduplní	☐	☐	☐
Stateční	☐	☐	☐
Chytří	☐	☐	☐
Talentovaní	☐	☐	☐
Štědří	☐	☐	☐
Pracovití	☐	☐	☐
Přejícní	☐	☐	☐
Šikovní	☐	☐	☐
Spolehliví	☐	☐	☐
Družní	☐	☐	☐
Slušní	☐	☐	☐

24. 3.2.6 V případě, že Vám některá vlastnost chyběla, dopište prosím (max 3. vlastnosti):

4. dotazníková část

Otázky týkající se Romů

25. 4.1.1.1 Máte osobní zkušenost s Romem v pracovním kolektivu? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
 NE

26. 4.1.1.2 Pokud Ano, hodnotil byste tuto zkušenost:

Označte jen jednu elipsu.

- Rozhodně kladně
 Spíše kladně
 Neutrálně
 Spíše záporně
 Rozhodně záporně

27. 4.1.1.3 Můžete, prosím, tuto zkušenost krátce popsat?

28. 4.1.2.1 Máte osobní zkušenost s Romem ve školním kolektivu? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

NE

29. 4.1.2.2 Pokud Ano, hodnotil byste tuto zkušenost:

Označte jen jednu elipsu.

Rozhodně kladně

Spíše kladně

Neutrálně

Spíše záporně

Rozhodně záporně

30. 4.1.2.3 Můžete, prosím, tuto zkušenost krátce popsat?

31. 4.1.3.1 Máte osobní zkušenost s Romem a jeho rodinou jako se sousedy? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

NE

32. 4.1.3.2 Pokud Ano, hodnotil byste tuto zkušenost:

Označte jen jednu elipsu.

Rozhodně kladně

Spíše kladně

Neutrálně

Spíše záporně

Rozhodně záporně

33. 4.1.3.3 Můžete, prosím, tuto zkušenost krátce popsat?

34. 4.1.4.1 Máte osobní zkušenost s Romem jako se známým, kamarádem, přítelem? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

NE

35. 4.1.4.2 Pokud Ano, hodnotil byste tuto zkušenost:

Označte jen jednu elipsu.

Rozhodně kladně

Spíše kladně

Neutrálně

Spíše záporně

Rozhodně záporně

36. 4.1.4.3 Můžete, prosím, tuto zkušenost krátce popsat?

Otázky týkající se Imigrantů z Blízkého východu

37. 4.2.1.1 Máte osobní zkušenost s Imigrantem z Blízkého východu v pracovním kolektivu? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

NE

38. 4.2.1.2 Pokud Ano, hodnotil byste tuto zkušenost:

Označte jen jednu elipsu.

Rozhodně kladně

Spíše kladně

Neutrálně

Spíše záporně

Rozhodně záporně

39. 4.2.1.3 Můžete, prosím, tuto zkušenost krátce popsat?

40. 4.2.2.1 Máte osobní zkušenost s Imigrantem z Blízkého východu ve školním kolektivu? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

NE

41. 4.2.2.2 Pokud Ano, hodnotil byste tuto zkušenost:

Označte jen jednu elipsu.

Rozhodně kladně

Spíše kladně

Neutrálně

Spíše záporně

Rozhodně záporně

42. 4.2.2.3 Můžete, prosím, tuto zkušenost krátce popsat?

43. 4.2.3.1 Máte osobní zkušenost s Imigranty z Blízkého východu jako se sousedy? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

NE

44. 4.2.3.2 Pokud Ano, hodnotil byste tuto zkušenost:

Označte jen jednu elipsu.

Rozhodně kladně

Spíše kladně

Neutrálně

Spíše záporně

Rozhodně záporně

45. 4.2.3.3 Můžete, prosím, tuto zkušenost krátce popsat?

46. 4.2.4.1 Máte osobní zkušenost s Imigrantem z Blízkého východu jako se známým, kamarádem, přítelem? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
 NE

47. 4.2.4.2 Pokud Ano, hodnotil byste tuto zkušenost:

Označte jen jednu elipsu.

- Rozhodně kladně
 Spíše kladně
 Neutrálně
 Spíše záporně
 Rozhodně záporně

48. 4.2.4.3 Můžete, prosím, tuto zkušenost krátce popsat?

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	Rozhodně souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím
5.1.1 Od Romů se máme hodně co učit	☐	☐	☐	☐	☐
5.1.2 Romům je lepší se vyhnout	☐	☐	☐	☐	☐
5.1.3 Romům je dobré naslouchat	☐	☐	☐	☐	☐
5.1.4 Romům bych v případě potřeby určitě pomohl/a	☐	☐	☐	☐	☐
5.1.5 Romové jsou schopní se zcela asimilovat	☐	☐	☐	☐	☐
5.1.6 Romové jsou kulturním přínosem pro naši společnost	☐	☐	☐	☐	☐
5.2.1 Od Imigrantů z Blízkého východu se máme hodně co učit	☐	☐	☐	☐	☐
5.2.2 Imigrantům z Blízkého východu je lepší se vyhnout	☐	☐	☐	☐	☐
5.2.3 Imigrantům z Blízkého východu je dobré naslouchat	☐	☐	☐	☐	☐
5.2.4 Imigrantům z Blízkého východu bych v případě potřeby určitě pomohl/a	☐	☐	☐	☐	☐
5.2.5 Imigranti z Blízkého východu jsou schopní se zcela asimilovat	☐	☐	☐	☐	☐
5.2.6 Imigranti z Blízkého východu jsou kulturním přínosem pro naši společnost	☐	☐	☐	☐	☐